

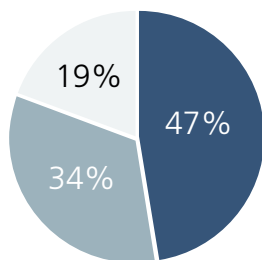

FLUGSTOÐIR
ISAVIA

Helstu lykiltölur

Umferðartölur	2008	2007
Fjöldi farþega á flugvöllum Flugstoða	964.848	1.005.036
Fjöldi flughreyfinga á flugvöllum Flugstoða	121.172	139.601
Fjöldi flugvéla um íslenska úthafsflugstjórnarsvæðið	110.366	105.414

Rekstartölur 2008 í m.kr.	Flugstoðir	Flugstoðir Samstæða
Rekstrartekjur	3.822	4.514
Rekstrarkostnaður	3.869	4.533
Rekstrarniðurstaða	-47	-19
Fjármunatekjur og –gjöld	165	485
Hagnaður fyrir tekjuskatt	119	467
Tekjuskattur	-19	-50
Hagnaður fyrir áhrif dótturfélaga/minnihluta	99	417
Áhrif dótturfélaga / hlutdeild minnihluta	322	4
Hagnaður ársins	421	421

- Skipting rekstrargjalda**
- Flugvellir og flugumferðarstjórn innanlands
  - Alþjóðaflugþjónusta
  - Önnur verkefni og yfirstjórn

Flugstoðir veita þjónustu í lofti og á jörðu niðri

Flugstoðir ohf. hefur það hlutverk að reka og byggja upp flugvelli og flugleiðsögubjónustu á Íslandi í samræmi við stefnumótun stjórnvalda í flugsamgöngumálum. Þessi stefnumótun kemur fram í flugmálaáætlun, sem er hluti af samgönguáætlun og í þjónustusamningi fyrirtækisins við samgönguráðuneytið.

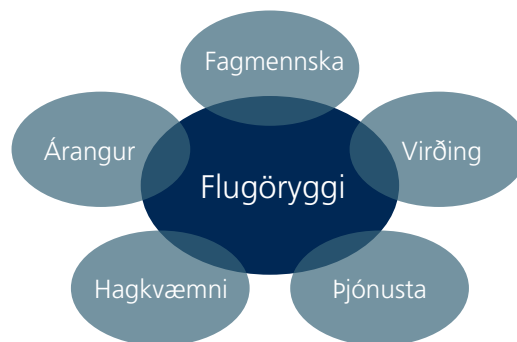
Hjá Flugstoðum starfa um 230 manns, þar af um 60 á tólf áætlunarflugvöllum utan höfuðborgarsvæðisins. Auk rekstrardeilda hefur fyrirtækið með höndum umfangsmikla stoðstarfsemi til að vinna að uppbyggingu kerfisins og uppfylla þær kröfur sem gerðar eru í hvers konar lögum og reglum um rekstur flugsamgöngukerfisins ekki síst vegna flugöryggis. Lögð er áhersla á að fyrirtækið hafi jafnan á að skipa hæfu starfsliði með góða menntun, hæfni og starfsreynslu.

Starfsemi Flugstoða 2008 í hnotskurn

- Tekjur vegna flugumferðar á íslenska flugstjórnarsvæðinu, voru um 2,500 milljónir króna. Þjónustan nær til flugumferðarstjórnar, flugfjarskipta og veðurþjónustu. Um 55% af veltu Flugstoða og dótturfélagsins Flugfjarskipta er vegna alþjóðaflugsins.
- Flugumferð um íslenska flugstjórnarsvæðið jókst um tæplega 5% árið 2008. Fjöldi flugvéla sem fóru um flugstjórnarsvæðið var 110.366 og hefur aldrei verið meiri.
- Flughreyfingum á flugvöllum Flugstoða fækkaði um 5% frá síðasta ári og farþegum fækkaði einnig lítillega eða um 3,9% á milli ára.
- Framkvæmdir við flugvelli og flugleiðsögubúnað innanlands voru í lágmarki árið 2008, ef frá er talin vinna við lengingu Akureyrarflugvallar. Nýr aðkomusalur í flugstöðinni á Egilsstaðaflugvelli var formlega tekinn í notkun í apríl. Í heildina var framkvæmt fyrir 1.579,8 m.kr.

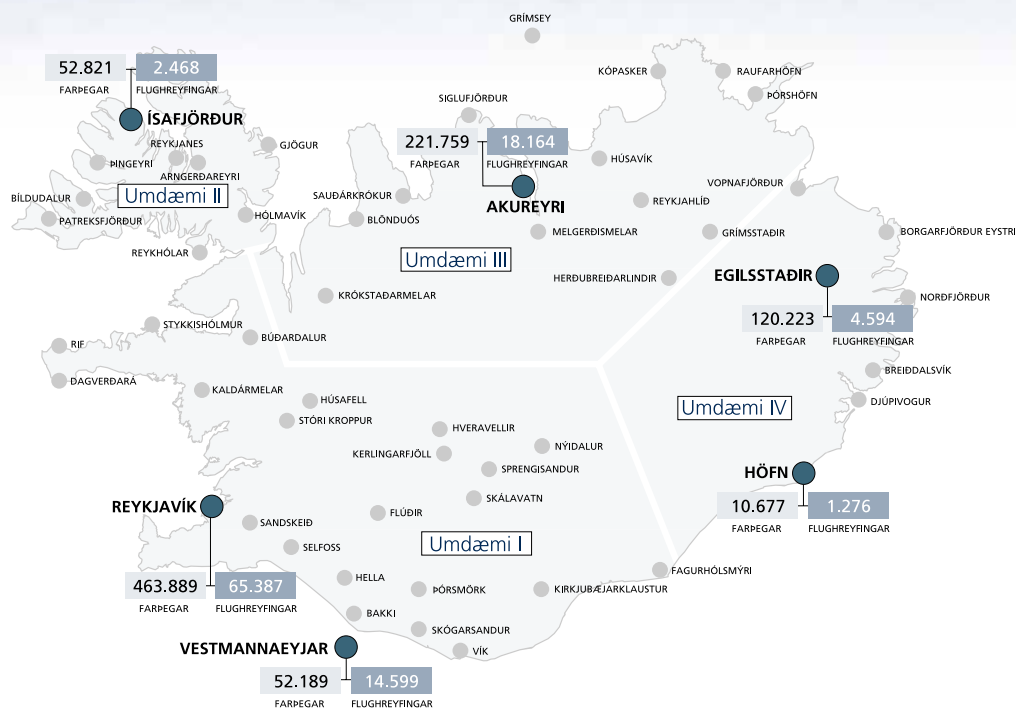
Gildi Flugstoða

Hlutverk Flugstoða er að

- Annast rekstur og uppbyggingu fjórtán áætlunarflugvalla víðs vegar um landið. Þrjú þeirra, flugvellirnir í Reykjavík, á Akureyri og Egilsstöðum, eru varaflugvellir fyrir Keflavíkurflugvöll og skilgreindir sem alþjóðlegir flugvellir. Þeir gegna mikilvægu hlutverki við að tryggja öruggar flugsamgöngur við landið auk þess að vera stærstu áætlunarflugvellir innanlandsflugsins.
- Annast alla flugleiðsögupjónustu, sem Ísland veitir fyrir alþjóðlegt flug á Norður-Atlantshafi samkvæmt alþjóðlegum samningi á vegum Alþjóðaflugmálastofnunarinnar (ICAO). Veita flugleiðsögupjónustu fyrir innanlandsflugið að undanskilinni þjónustunni á Keflavíkurflugvelli.
- Annast flugumferðarstjórn yfir Grænlandi skv. tvíhliða samningi Danmerkur og Íslands.
- Annast þá stöðstarfsemi, sem nauðsynleg er fyrir rekstur og uppbyggingu flugvalla á landinu og þróun flugleiðsögupjónustu bæði í alþjóðlegu loftrými og yfir landinu.
- Sinna flugprófunum á Íslandi, í Færeyjum og á Grænlandi og annast miðlun flugupplýsinga til flugrekenda einkum með útgáfu Flugmálahandbókar fyrir Ísland (AIP) og með útgáfu upplýsingaskeyta til flugmanna (NOTAM).
- Taka að sér sérverkefni á starfssviði sínu, s.s. á sviði uppbyggingar og reksturs flugvalla og flugleiðsögupjónustu erlendis.

Flugvellir á Íslandi

Samtals 2008

	Farþegar	Flughreyfingarþús.
Akureyri	221.759	18.164
Bakki	21.884	9.634
Bíldudalur	3.926	838
Egilsstaðir	120.223	4.594
Gjögur	405	270
Grímsey	3.636	688
Hornafjörður	10.677	1.276
Húsavík	260	46
Ísafjörður	52.821	2.468
Mývatn	2.026	882
Norðfjörður	69	64
Reykjavík	463.889	65.387
Sauðárkrúkur	7.471	1.066
Siglufjörður	22	34
Vestmannaeyjar	52.189	14.599
Vopnafjörður	1.965	588
Pingeyri	1.032	42
Þórshöfn	1.624	532
Samtals	965.878	121.172

Áætlunarflugvellir

Reykjavíkur-, Akureyrar-, Egilsstaða-, Vestmannaeyja-/Bakka-, Ísafjarðar-/Pingeyrar-, Hornafjarðar-, Sauðárkróks-, Grímseyjar-, Bíldudals-, Gjögurs-, Vopnafjarðar- og Þórshafnarflugvöllur.

Aðrir flugvellir og landingarstaðir

Flugbrautir með bundnu slitlagi:

Húsavíkur-, Patreksfjarðar-, Reykjahlíðar-, Rífs-, Sandskeiðs-, Siglufjarðar- og Stóra-Kroppsflugvöllur.

Flugbrautir með malarslitlagi:

Arngerðareyri, Blönduós, Borgarfjörður eystri, Breiðdalsvík, Búðardalur, Dagverðará, Djúpipvogur, Fagurhólsmýri, Flúðir, Grímsstaðir, Herðubreiðarlindir, Hólmavík, Húsafell, Hveravellir, Kerlingarfjöll, Kirkjubæjarklaustur, Kópasker, Króksstaðamelar, Melgerðismelar, Norðfjörður, Nýidalur, Raufarhöfn, Reykhólar, Reykjanes, Selfoss, Skálavátn, Skógarsandur, Sprengisandur, Stykkishólmur, Vík og Þórsmörk.

Flugbrautir með grasyfirborði

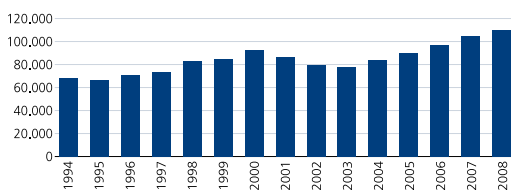
Hella og Kaldármelar.

Þróun flugs árið 2008

Flugumferð á íslenska flugstjórnarsvæðinu

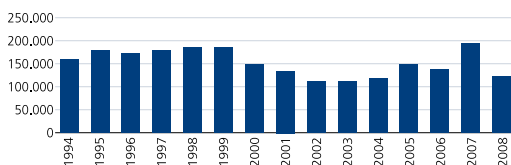
Aukning alþjóðlegrar flugumferðar um íslenska flugstjórnarsvæðið var tæplega 5% árið 2008. Fjöldi flugvéla sem fóru um flugstjórnarsvæðið var 110.366 en árið 2007 fóru 105.414 flugvélar um svæðið og var það í fyrsta skipti sem umferðin fór yfir 100.000 markið. Að jafnaði eru það um 302 flugvélar á dag. Mest varð umferðin í júlí þegar um 12 þúsund flugvélar flugu um íslenska flugstjórnarsvæðið. Í nóvember og desember sl. fækkaði þeim talsvert eða um 7,5% og 9,0% á milli ára. Um 27,8% flugumferðarinnar voru flugvélar í flugi til eða frá Íslandi.

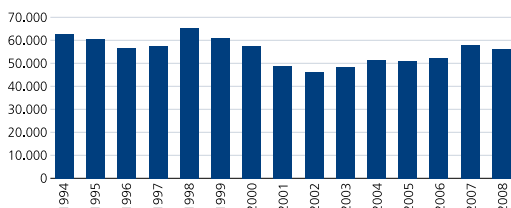
Fjöldi flugvéla í íslenska flugstjórnarsvæðinu frá 1994-2008

Flughreyfingar á flugvöllum Flugstoða

Á flugvöllum Flugstoða stóð áætlunar- og leiguflug á Íslandi nánast í stað milli ársins 2007 og 2008, eins og sést á mynd hér að neðan. Aftur á móti fækkaði heildarflughreyfingum á árinu um 13% og er ein helsta ástæða þess að snertilendingum á Reykjavíkurlugvelli fækkaði um 34% á milli ára. Einnig fækkaði flughreyfingum á Egilsstaðaflugvelli um 14,2% í áætlunar- og leiguflugi, sem rekja má til þess að framkvæmdum vegna stóriðju lauk að mestu á árinu.

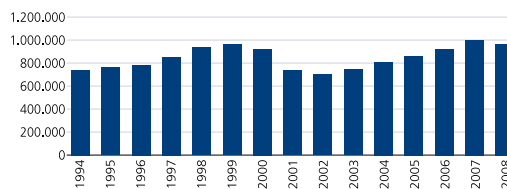
Fjöldi flughreyfinga á flugvöllum Flugstoða frá 1994-2008

Fjöldi flughreyfinga í áætlunar- og leiguflugi á flugvöllum Flugstoða frá 1994-2008

Farþegafjöldi í innanlandsflugi

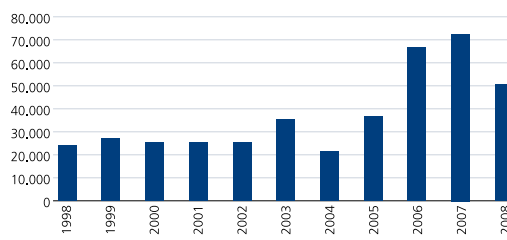
Farþegum sem fóru um flugvelli í umsjón Flugstoða fækkaði um 3,9% úr 932.099 í 912.603. Hver farþegi í innanlandsflugi er talinn tvisvar þ.e. við brottför og komu. Farþegum fjölgaði á Ísafirði og Vestmannaeyjum og lítilsháttar fjölgun varð á Akureyri. Farþegum fækkaði lítillega í Reykjavík eða um 1,6% og fóru 463.889 farþega um þann flugvöll. Mest varð fækkun farþega í innanlandsfluginu á Egilsstaðaflugvelli vegna samdráttar í framkvæmdum á Austurlandi á árinu.

Fjöldi farþega í innanlandsflugi á flugvöllum Flugstoða frá 1994-2008

Farþegar í millilandaflugi á flugvöllum Flugstoða

Síðastliðin fimm ár hefur farþegum í millilandaflugi á flugvöllum Flugstoða fjölgað að meðaltali um 8,2%. Á árinu fóru rúmlega 51 þúsund millilandaferðar um flugvelli Flugstoða, flestir um Reykjavíkurlugvöll eða rúmlega 37 þúsund farþegar. Millilandaferðar um Akureyrarflugvöll voru 12.845 og Egilsstaðaflugvöll 2682. Fækkunin er 9,4% á milli ára. Í þessum tölum eru ekki farþegar sem ferðast með einkaflugvélum.

Fjöldi farþega í millilandaflugi á flugvöllum Flugstoða frá 1998-2008

Framkvæmdir

Stjórnun framkvæmda

Íslenska ríkið er eigandi fasteigna og fasts tækjabúnaðar á flugvöllum sem Flugstoðir reka. Íslenska ríkið greiðir fyrir framkvæmdir, meiriháttar viðhald og kaup á föstum búnaði með tekjum af flugvallaskatti og varaflugvallagjaldi. Flugstoðir annast og bera ábyrgð á þessum framkvæmdum fyrir hönd ríkisins samkvæmt þjónustusamningi í samræmi við gildandi flugmálaáætlun. Á árinu 2008 nam kostnaður við framkvæmdir 1.580 m.kr.

Framkvæmdir 2008

Framkvæmdir við flugvelli og flugleiðsögubúnað innanlands voru í lágmarki árið 2008 ef frá er talin lenging Akureyrarflugvallar. Sú framkvæmd hófst á vormánuðum og verður lokið sumarið 2009. Auk þess sem flugbrautin lengist úr 2000 í 2400 metra mun hún einnig uppfylla tæknilega staðla um form og endaöryggissvæði. Þá verður tekið í notkun nýtt aðflugskerfi með beinu blindaðflugi að flugbrautinni úr suðri, sem mun verða mikil framför.

Sandskeið

Ný flugbraut var tekin í notkun á Sandskeiði í maí. Endurbætur höfðu farið fram á flugvöllum um nokkurt skeið og var opnunin liður í áætlunum Flugstoða um að bæta þjónustu við kennslu- og einkaflug og að létta álagi og draga úr hávaða smáflugvéla á Reykjavíkurlugvelli.

Egilsstaðaflugvöllur

Nýr aðkomusalur á Egilsstaðaflugvelli var formlega tekinn í notkun í apríl, nýbyggingin við flugstöðina er 420 m² að flatarmáli. Þar af eru um 80 fermetrar undir tollskoðunarrými. Farþegarými í flugstöðinni jókst við nýbygginguna úr 800 fermetrum í tólf hundruð. Eftir breytinguna er nú unnt að skilja komu- og brottfararfarþega að, sem er lykilatriði vegna flugverndar í millilandaflugi. Einnig má segja að öll aðstaða fyrir farþega, starfsfólk og flugrekstraraðila hafi gjörbreytt til batnaðar.

Ný kerfi

Nýtt veðurupplýsingakerfi

Nýtt veðurupplýsingakerfi í flugturninum í Reykjavík var tekið í notkun í janúar. Kerfið les sjálfvirktt veðurtengdar upplýsingar fyrir Reykjavíkflugvöll, svo sem vindstefnu, lofthita, skýjahæð, ástand á braut, bremsuskilyrði, bremsuvegalengdir og fleira. Veðurstofa Íslands sendir reglulega inn upplýsingar sem uppfærast sjálfvirktt í kerfinu en flugumferðarstjórar færa einnig inn upplýsingar eftir því sem þurfa þykir. Kerfið nefnist ATIS (Automated Terminal Information System) og er af kanadískum uppruna.

Nýtt flugsamskiptakerfi

Nýtt gagnafjarskiptakerfi, svonefnt CPDLC kerfi (Controller/Pilot Datalink Communications System), var tekið í notkun í íslensku flugstjórnarmiðstöðinni í janúar. Slík kerfi hafa einnig verið í þróun fyrir flugstjórnarmiðstöðvarnar í Kanada, Bretlandi og Portúgal og voru öll kerfin tekin samtímis í notkun. Með uppsetningu á þessu kerfi jukust möguleikar flugumferðarstjóra að nota bein gagnasamskipti við flugvélar utan ratsjárdrægis í stað fjarskipta um Gufunes.

Innleiðing á reglugerð sem tryggir bætt aðgengi fatlaðra

Ný reglugerð tók gildi 26. júlí 2008 um réttindi fatlaðra og hreyfihamlaðra einstaklinga, sem ferðast með flugi. Samkvæmt henni skulu þeir aðilar sem sinna flugþjónustu fá fræðslu um hvernig sinna skuli fötluðum og hreyfihömluðum í flugi. Fræðsluefni var búið til í samvinnu við Flugfélag Íslands og Öryrkjabandalag Íslands. Í framhaldinu var haldið námskeið fyrir starfsmenn flugvalla um allt land.

Rekstur TF-FMS til Mýflug

Flugstöðir gerðu á árinu 2008 samning við Mýflug hf. þar sem Mýflug hf. tók að sér rekstur flugvélar Flugstoða (TF-FMS). Hún er meðal annars notuð til flugmælinga á flugleiðsögukerfum sem eru framkvæmdar af sérfræðingum Flugstoða. Mýflug nýtir flugvélina að öðru leyti til eigin verkefna t.d. sem varaflugvél fyrir sjúkraflug. Leiga og rekstur flugvélarinnar verður boðin út á árinu 2009.

Flugprófanir

Flugprófanir á flugleiðsögukerfum landsins og ratsjástöðvunum hafa um langt árabíl verið gerðar með flugvél Flugstoða sem er búin sérstökum búnaði í þessu skyni. Auk þess eru flugprófanir gerðar fyrir alla flugvelli í Grænlandi og Færeyjum samkvæmt sérstökum samningi við flugvallayfirvöld í þessum löndum. Á síðastliðnu ári voru flognir um 260 flugtímar í slíku mælingaflugi.

Flugöryggi

Björgunar- og flugslysaæfingar

Árið 2008 voru haldnar þrjár flugslysaæfingar og ein flugverndaræfing undir forystu Flugstoða. Flugslysaæfingar Flugstoða eru grunnur flestra hópshlysaæfinga á Íslandi en þær eru haldnar á vegum flugvalla- og leiðsöguviðs.

Fjórar alþjóðlegar æfingar voru haldnar á árinu á vegum flugumferðarsviðs Flugstoða. Stjórn allra æfinganna var í höndum Flugstoða.

Flugvernd og öryggismál

Á árinu 2008 var unnið að auknum flugverndar-ráðstöfunum á millilandaflugvöllum í Reykjavík, Akureyri og Egilsstöðum, vegna breyttra og aukinna krafna í reglugerðum Evrópusambandsins. Flugverndarnámskeið vegna aðgangs að flugvöllum Flugstoða voru haldin reglulega. Vopnaleytnámskeið voru einnig haldin sem og námskeið vegna þjónustu við fatlaða og hreyfihamlaða í flugi.

Öryggis og gæðastjórnun

Árið 2008 var innleitt samræmt öryggis- og gæðastjórnunarkerfi sem tekur til allra flugvalla í umsjón Flugstoða og tryggir að mannvirki, búnaður og hæfni starfsfólks sé í samræmi við íslenskar og alþjóðlegar kröfur og skuldbindingar. Unnið var að því að afla varanlegra starfsleyfa fyrir flugleiðsöguþjónustuna og rekstur flugvalla samkvæmt ISO 9001 aðferðum. Framkvæmdar voru innri úttektir á flugvöllum og stöðdeildum sem liður í innleiðingu á öryggismenningu og verklagi ásamt því að gert var áhættumat vegna lengingar flugbrautarinnar á Akureyri.

Útgáfa AIP

Upplýsingar um flugmál eru gefnar út sem samþættur flugmálaupplýsingapakki sem samanstendur m.a. af eftirfarandi einingum: Flugmálhandbók (AIP) ásamt uppfærslum og viðbótum (AIP AMDT og AIP SUP), tilkynningum til flugmanna (NOTAM) og upplýsingabréf (AIC). Fimm uppfærslur handbókarinnar voru gefnar út á árinu.

Flugstjórnarskólinn

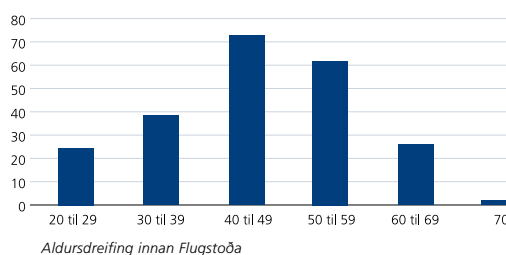
Árið 2008 tóku gildi nýjar reglugerðir um starfsleyfi flugleiðsöguþjónustu (nr.631) og um skírteini flugumferðarstjóra (nr.404). Þessar reglugerðir breyttu talsvert rekstrarumhverfi þjálfunardeildarinnar þar sem kennsla í flugumferðarstjórn varð starfsleyfis skyld og allar þjálfunaráætlanir þurfa því að hljóta samþykki Flugmálastjórnar Íslands. Með reglugerðunum kom einnig krafa um að allir flugumferðarstjórar skyldu undirgangast próf í ensku.

Reglugerðirnar kölluðu einnig á ítarlegri gagnagrunna um námskeið og starfsreynslu starfsþjálfara á vinnustað og prófdómara þar sem þessi tvö störf eru nú skráð sem réttindi í skírteini viðkomandi flugumferðarstjóra. Fyrirkomulag á grunnnámi í flugumferðarstjórn breyttist einnig á árinu og fluttist inn í almenna skólakerfið þegar Tækniskólinn (Flugskóli Íslands) og Keilir hófu kennslu á þessu sviði.

Flugstoðir munu eftir sem áður annast framhaldsnám til starfsréttinda í flugumferðarstjórn fyrir þá nemendur sem valdir verða úr hópi þeirra sem ljúka grunnnámi í almenna skólakerfinu. Starfsréttindanámi fer að miklu leyti fram í starfsstöðum í flugstjórnarmiðstöðinni og flugturnum og takmarkar það fjölda nema sem Flugstoðir geta tekið í nám hverju sinni.

Starfsmanna- og mannaúðsmál

Í lok ársins unnu 226 starfsmenn hjá Flugstoðum þar af 156 karlar og 70 konur. Meðalaldur starfsmanna er um 45 ár og meðalstarfsaldur starfsmanna Flugstoða eru tæp 13 ár.

Flugstoðir hafa undanfarin ár lagt mikla áherslu á sí- og endurmenntun starfsmanna. Auk þess að reka umfangsmikinn skóla sem þjálfar flugumferðarstjóra, fluggagnafræðinga, flugradiómenn og flugvallarverði vörðu Flugstoðir rúmum 13 milljónum króna til sí- og endurmenntunar sem 74 starfsmenn nýttu sér til að sækja 113 námsskeið.

Verkefni á erlendra grund

Á árinu lauk hlutverki Flugstoða við rekstur og uppbyggingu Pristinaflugvallar í Kosovo. Verkefnið hafði staðið frá árinu 2004, upphaflega á vegum Flugmálastjórnar Íslands, og fólst í að gera hann að borgaralegum flugvelli samkvæmt alþjóðlegum stöðlum og koma rekstrinum í hendur heimamanna. Verkefnið var stórt í sniðum og alls fór á áttunda tug íslenskra starfsmanna til starfa í Kosovo. Um tíma störfuðu íslenskir starfsmenn sem flugvallarstjóri, gæðastjóri og slökkviliðsstjóri auk þess að bera ábyrgð á flugumferðarstjórn flugvallarins þjálfun þarlendra flugumferðarstjóra. Þá veittu starfsmenn Flugstoða ráðgjöf varðandi öll framkvæmdaverkefni á flugvöllinum með Swedavia sem undirverktaka. Flugmálastjórn Íslands sá um flugöryggiseftirlit og útgáfu skírteina til handa flugumferðarstjórum og gaf út varanlegt starfsleyfi fyrir Pristina flugvöll í árslok 2008. Airport Council International valdi flugvöllinn sem besta evrópska alþjóðaflugvöllurinn með innan við milljón farþega árið 2006.

Heimsókn

Joint Support Committee kom í reglubundna heimsókn til Flugstoða, Flugfjarskipta og Veðurstofunnar í september en þetta er nefnd fastaráðs Alþjóðaflugmálastofnunarinnar (ICAO), sem annast málefni alþjóðaflugþjónustarinnar hér á landi. Tilgangur þessara heimsókna, sem eru á þriggja ára fresti, er að nefndin, sem fjallar um málefni

alþjóðaflugþjónustunnar geti kynnt sér starfsemina af eigin raun. Nefndin er skipuð fulltrúum þrettán ríkja sem eiga í aðild að fastaráði ICAO. Fulltrúi Íslands í nefndinni er Hallgrímur Sigurðsson, en hann er um þessar mundir fulltrúi Íslands í ICAO Council og varð formaður hennar árið 2008.

Flugdagur og málþing

Flugdagur var haldinn á Reykjavíkurlugvelli þann 24. maí 2008, þar sem Flugmálafélag Íslands stóð fyrir fróðlegri og skemmtilegri dagskrá fyrir almenning. Vikuna á undan bauð Flugmálafélagið upp á fjölbreytta flugtengda viðburði í nágrenni flugvallarins. Sýndar voru flugvélar af öllum stærðum og gerðum en jafnframt var boðið upp á flugsýningu. Flugstoðir buðu almenningi að kynnast starfseminni með „opnu húsi“ þennan dag. Áætlað er að allt að 5000 manns hafi verið á svæðinu þegar mest var enda afbragðsveður og góð stemmning.

Í tengslum við flugdaginn var haldið morgunmálþingið: Samgöngur þjóðar - lífæð borgar. Umfjöllunarefnið var Reykjavíkurlugvöllur þar sem fjallað var um mikilvægi hans fyrir landsbyggðina og þarfir flugsamgangna á Íslandi. Einnig var rætt um samgöngumiðstöð og skipulag Vatnsmýrarinnar.

Fjármál

Heildartekjur Flugstoða á síðastliðnu ári voru 3.822 milljónir. Rekstargjöld voru 3.869 milljónir og rekstrartap af reglulegri starfsemi félagsins því tæplega 47 milljónir króna. Tapið af rekstri innanlandskerfisins var 154 milljónir kr. Vegna verulegra fjármunatekna og gengishagnaðar var afkoman jákvæð sem nemur 99 milljónum króna. Hlutdeild félagsins í hagnaði dótturfélaga var 322 milljónir. Hagnaður Flugstoðasamstæðunnar árið 2008 var því 421 milljón.

Heildareignir Flugstoða nema 4.708 milljónir króna og eigið fé 2.320 milljónir króna. Eiginfjárhlutfall Flugstoða er því rúmlega 49%. Heildareignir samstæðunnar nema hinsvegar 4.917 milljónum króna og eigið fé samstæðunnar er 2.370 milljónir króna. Eiginfjárhlutfall hennar er því rúmlega 48%.

Þjónustusamningur var gerður við samgönguráðuneytið í árslok 2006 fyrir árin 2007 og 2008. Tekur hann til meginhluta starfsemi fyrirtækisins:

Alþjóðaflugþjónustan

Í Joint Financing samningi við tuttugu og þrjú aðildarríki Alþjóðaflugmálastofnunarinnar er íslenska ríkið skuldbundið til að greiða 5% af heildarkostnaði við flugleiðsöguþjónustu fyrir alþjóðlegt flug, sem nefnist í daglegu tali alþjóðaflugþjónustan. Hin 95% greiða notendur með notendagjöldum. Árið 2008 var framlag íslenska ríkisins til alþjóðaflugþjónustunnar 118,4 m.kr.

Endurgjald Flugstoða vegna þjónustusamningsins skiptist í eftirfarandi þætti

Alþjóðaflugþjónustan (5%)	118,4	
Flugleiðsöguþjónusta á innanlandssvæði	205,0	
Rekstur flugvalla og útgáfu AIP	1.008,9	
	Samtals rekstur	1.332,3
Stjórnun framkvæmda	28,0	
	Samtals þjónustusamningur	1.360,3

Árið 2008 var ráðstöfun þessara fjármuna í samræmi við þjónustusamninginn.

Tekjur vegna flugumferðar á íslenska flugstjórnarsvæðinu, voru um 2,500 milljónir króna. Þjónustan nær til flugumferðarstjórnar, kögunar, flugfjarskipta og veðurþjónustu. Um 55% af veltu Flugstoða og dótturfélagsins Flugfjarskipta er vegna reksturs alþjóðaflugsins. Tekjurnar eru einkum til komnar vegna notendagjalda, sem greiða fyrir 95% af þessari starfsemi, en íslenska ríkið greiðir 5%. Umsvif Flugstoða vegna reksturs flugvalla og flugleiðsöguþjónustu innanlands voru á síðasta ári um 1,500 milljónir króna.

Flugleiðsöguþjónusta á innanlandssvæði

Kostnaður við að veita flugleiðsöguþjónustu á innanlandssvæði er greiddur af íslenska ríkinu með endurgjaldi þjónustusamningsins. Engin notendagjöld eru fyrir flugleiðsöguþjónustu á innanlandssvæðinu. Bæði innanlandsflug og millilandaflug til og frá landinu njóta flugleiðsöguþjónustu í innanlandssvæðinu.

Rekstur flugvalla

Rekstur þeirra flugvalla og lendingarstaða sem Flugstoðir hafa umsjón með samkvæmt þjónustusamningnum er að langstærstum hluta fjármagnaður með endurgjaldi þjónustusamningsins eða yfir 90%. Upphæðir notendagjalda eru mjög lágar í samanburði við slík gjöld í nágrannalöndunum.

Umsjón með framkvæmdum

Í samgönguáætlun er tilgreind upphæð, sem greidd skal fyrir stjórnun framkvæmda á þeim flugvöllum sem Flugstoðir hafa forræði yfir, sem og umsýsla vegna kaupa og uppsetningar á föstum tækjabúnaði fyrir flugleiðsögu og á flugvöllum.

Alþjóðleg samskipti

Helstu samskipti Flugstoða á alþjóðlegum vettvangi voru eftirfarandi:

ICAO

(Alþjóðaflugmálastofnunin)

Alþjóðaflugþjónustan er rekin samkvæmt samningi Íslands og tuttugu og þriggja ríka, en ICAO annast stjórnun þessasamnings. Flugstoðir annast framkvæmd samningsins í umboði samgönguráðuneytisins og hefur mikil samskipti við ICAO vegna framkvæmdar hans, en auk Flugstoða standa Flugfjarskipti og Veðurstofa Íslands að þessari starfsemi.

NAT/SPG

(North Atlantic Systems Planning Group)

NAT/SPG er fjölþjóðlegur vettvangur þar sem fjallað er um skipulag og notkun flugleiðsögukerfisins á Norður Atlantshafi. NAT/SPG ber ábyrgð á að fylgjast með heildaröryggi kerfisins og að vinna að lagfæringum og breytingum til að viðhalda flugöryggi á Norður Atlantshafi. NAT/SPG starfar í umboði ríkjanna við Norður Atlantshaf og Alþjóðaflugmálastofnunarinnar (ICAO). Ásgeir Pálsson, framkvæmdarstjóri flugumferðarsviðs Flugstoða hefur frá 1997 gegnt formennsku í nefndinni.

IAA

(Irish Aviation Authority)

Á árinu 2008 var haldið áfram samstarfi Flugfjarskipta og írsku flugmálastjórnarinnar (IAA) um samrekstur fjarskiptastöðvanna í Gufunesi og Ballygirreen. Kerfi þessara stöðva eru nú samtengd og geta þannig unnið sem ein stöð. 547.700 skeyti voru afgreidd í Gufunesi á árinu þar af 14% vegna flugvéla á þjónustusvæði IAA, þ.e. Shanwicksvæðinu.

Norræn samvinna um flugvallarekstur

Flugstoðir hafa um margra ára skeið tekið þátt í norrænni samvinnu vegna flugvallareksturs. Árlegur fundur var haldinn í Færeyjum í september 2008.

NEAP

(North European ANS Provider)

Flugstoðir eru aðili að NEAP, sem er samstarf flugleiðsögufyrirtækja í Noregi, Svíþjóð, Danmörku, Finnlandi, Eistlandi, Lettlandi og Írlandi auk Íslands. Samtökin mynda ramma um hvers konar samstarfsverkefni einkum vegna Samevrópska loftrýmisins (Single European Sky). NEAP samtökin hafa m.a. hafið vinnu við skipulag Norður-Evrópska loftrýmisins, sem er eitt af viðfangsefnum Samevrópska loftrýmisins. Á síðastliðnu ári tók NEAP þátt í alþjóðlegri sýningu (ATC Global) í Amsterdam þar sem samstarfið var kynnt.

NORACON

Hlutverk NORACON er að annast þátttöku NEAP í SESAR rannsóknaráætluninni sem einn af fimmtán aðilum að SESAR Joint Undertaking auk Evrópusambandsins.

SESAR

SESAR er rannsóknar- og þróunaráætlun ESB, sem hefur sem markmið að þróa nýja kynslóð flugstjórnarkerfa fyrir Evrópu, sem ætlað er að samhæfa flugumferðarstjórn í álfunni, auka afkastagetu og tryggja flugöryggi. Flugstoðir munu taka fullan þátt í SESAR áætluninni undir hatti NORACON með megináherslu á flugumferðarstjórn yfir úthafinu.

NEFAB

NEFAB er verkefni NEAP aðilanna sem lýtur að því að þróa eitt samfellt loftrými, sem nær yfir flugstjórnarrými allra meðlima NEAP. Gert er ráð fyrir að verkefnið hefjist á árinu 2009.

CANSO

CANSO eru samtök flugleiðsöguveitenda á heimsvísu. Samtökin, sem eru með aðalstöðvar í Amsterdam, eru málsvari þessara fyrirtækja á alþjóðlegum vettvangi, m.a. hjá ICAO. Flugstoðir urðu fullgildur aðili að CANSO árið 2007.

Dótturfyrirtæki Flugstoða

Við stofnun Flugstoða árið 2007 urðu tvö dótturfélög hluti af samstæðunni, en þau eru Flugfjarskipti (GANNET ATS COM) og Flugkerfi, nú TERN Systems, sem var upphaflega stofnað af Flugmálastjórn Íslands. Hið síðarnefnda er einnig er í eigu Háskóla Íslands. Flugfjarskipti annast fjarskipti við flugumferð yfir Norður-Atlantshafi en TERN er þróunarfyrirtæki, sem hefur byggt upp flest hugbúnaðarkerfi flugstjórnarmiðstöðvarinnar í Reykjavík.

GANNET ATS COM

GANNET

Flugfjarskipti reka fjarskiptaþjónustu við flug á Norður-Atlantshafi sem er mikilvægur hluti af alþjóðaflugþjónustu Flugstoða. Fyrirtækið tryggir örugg og skilvirk samskipti milli flugvéla, flugstjórnarmiðstöðva, flugrekenda, veðurstofa og annarra aðila sem koma að flugsamgöngum. Samtengdum rekstri fjarskiptaþjónustu Flugfjarskipta og fjarskiptastöðvarinnar í Írlandi var haldið áfram á árinu. Þannig geta stöðvarnar í Gufunesi og í Ballygirreen unnið sem um eina stöð væri að ræða.

Flutningur á sendastöð GANNET á Rjúpnahæð í fjarskiptastöðina við Grindavík hófst um mitt sumar 2007, en í maí 2008 var öll starfsemi á Rjúpnahæð komin til Grindavíkur. Alls eru 10 sendar í notkun í Grindavík, sjö til talviðskipta og þrjár til gagnafjarskipta.

Á árinu var sett upp nýtt VHF GP á Spáafelli syðst á Suðurey í Færeyjum til þess að auka afkastagetu flugupplýsingasvæðisins í suðaustur hluta Reykjavíkur var. Þessi nýi búnaður kemur til viðbótar við þann búnað sem þegar er til staðar á Klubbin nyrst í Færeyjum. Stöðin á Spáafelli hefur reynst mjög vel, er með gott langdrægi. Hún nýtist vel til afgangslausna á flugheimildum, sem oftast eru löng skeyti, og einnig til að veita þjónustu inn í Shanwick flugstjórnarsvæðinu.

Nánast allar tekjur Flugfjarskipta eru í erlendri mynt og því hafði efnahagsástandið í lok ársins engin neikvæð áhrif á rekstur fyrirtækisins. Hjá Flugfjarskiptum starfa 51 starfsmaður.

Tern Systems

TERN

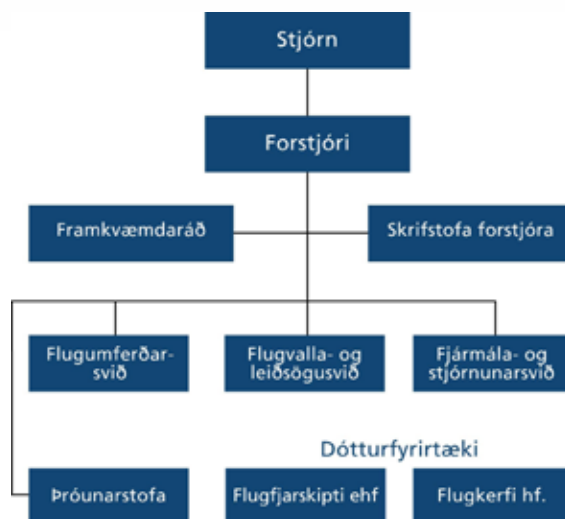
Hlutverk TERN Systems er að stuðla að öryggi og hagkvæmni í flugumferðarstjórn með því að bjóða upp á traustar lausnir og sveigjanlega þjónustu sem byggir á þróun og reynslu á einu víðfeðmasta og umferðamesta alþjóðaflugstjórnarsvæði heims.

TERN Systems leggur áherslu á Norður Evrópumarkaðinn sem helsta nærmarkað, en nýtir jafnframt afmörkuð tækifæri á uppgangssvæðum um allan heim sem henta þekkingu félagsins og lausnum. TERN Systems er sjálfstætt fyrirtæki sem leggur megináherslu á þjónustu við Flugstoðir og Flugfjarskipti.

Nokkur stór verkefni voru unnin á árinu 2008. Þar ber helst að nefna þrjú verkefni ISDS (Integrated Situation Display System), DLCS (Data-Link Communication System) og AMHS Message Switch. Fyrstu FAT prófanir á ISDS fóru fram í desember og gengu vel.

Á undanföllum árum hefur verið unnið að því að selja vörur og þjónustu Tern erlendis. Sú vinna hefur skilað árangri bæði með sölu á kerfum og uppbyggingu á tengslaneti erlendis. Stærsti erlendi samningur Tern er við Korea Airports Corporation (KAC) sem keypti aðflugs- og hermikerfi fyrir alþjóðlega flugvöllinn í Jeju. Kerfin hafa verið í notkun þar síðan í lok árs 2007. Þróunarvinnan hefur haldið áfram og eru endanleg skil áætluð í lok árs 2009. Á árinu 2008 lauk TERN við uppsetningu á skeytaskiptikerfum ásamt 32 vinnustöðvum á 18 stöðum í Indónesíu. Það verkefni var í samstarfi við spænska fyrirtækið Inster Instalaciones. Nafn félagsins var formlega breytt í TERN Systems á árinu og hjá fyrirtækinu starfa um 25 starfsmenn.

Skipurit Flugstoða ohf.

Stjórn og stjórnendur Flugstoða ohf. 2008

Stjórn

Ólafur Sveinsson
stjórnarformaður

Ásgeir Magnússon
varaformaður

Arnbjörg Sveinsdóttir
Hilmar Baldursson
Margrét Kristmannsdóttir

Varamenn

Steindór Haraldsson
Guðný María Jóhannsdóttir
Hreinn Pálsson
Áslaug Alfreðsdóttir
Guðrún Erlingsdóttir

Ritari stjórnar

Anna Dagný Halldórsdóttir

Stjórnendur

Þorgeir Pálsson
forstjóri

Ásgeir Pálsson
framkvæmdastjóri flugumferðarsviðs

Haukur Hauksson
framkvæmdastjóri flugvalla- og leiðsögu-sviðs

Sigrún Traustadóttir
framkvæmdastjóri fjármála- og stjórnumarsviðs

Brandur Guðmundsson
framkvæmdastjóri Flugfjarskipta/GANNET

Brynjar Arnarson
framkvæmdastjóri TERN Systems

Skýrsla stjórnar Flugstoða ohf. til aðalfundar 2008

Almennt

Það er ánægjulegt að geta kynnt viðunandi niðurstöðu á rekstri Flugstoða ohf. bæði samstæðunnar og móðurfélagsins í ljósi erfiðs rekstrarumhverfis í fyrirtækjarekstri vegna efnahagsástands.

Síðasta rekstrarár Flugstoða ohf. einkenndist af umróti umhverfisins og framan af ári hafði hækun olíuverðs mikil áhrif á flugumferð. Í kjölfar bankahrunsins síðastliðið haust dró einnig verulega úr flugumferð, gengið féll og félagið og stjórnendur félagsins stóðu frammi fyrir gjörbreyttum forsendum. Vegna aðstæðna í ríkisfjármálum var gerð krafa um niðurskurð þjónustusamnings Flugstoða við samgönguráðuneytið um rekstur innanlandsflugsamgöngukerfisins og var niðurstaðan verulegur niðurskurður sem kemur fram í miklu aðhaldi í rekstri á öllum sviðum, skipulagsbreytingum á ýmsum sviðum, lækkun þjónustustigs á nokkrum stöðum á landinu og lokun fjögurra landingarstaða.

Kjarnastarfsemi Flugstoða ohf. er rekstur innanlandsflugsamgöngukerfisins sem byggir á rekstri flugvalla, landingarstaða og flugleiðsögu innanlands og flugleiðsöguþjónusta á Norður – Atlandshafi sem byggist á rekstri alþjóðaflugþjónustunnar. Hlutverk beggja þessara sviða er samfélaginu mikilvægt og nauðsynlegt að tryggja áframhaldandi uppbyggingu og framþróun hvors um sig.

Rekstur innanlandssamgöngukerfisins

Innanlandsflugvellirnir eru mikilvægur þáttur grunngerðar samfélagsins og samgöngukerfisins í landinu. Eftir stöðugan vöxt og margvísleg met varð smávægilegur samdráttur á síðasta ári í innanlandsflugsamgöngukerfinu en hann er verulegur það sem af er þessu ári. Mikill samdráttur var einnig í viðskiptaflugi og þær kröfur sem þeir sem það flug stunduðu gerðu og sú sýn sem þeir höfðu hafa gjörbreytt.

Afstaða stjórnar Flugstoða ohf. hefur ekkert breyst varðandi það að Reykjavíkflugvöllur er miðpunktur innanlandsflugs og mikilvægur varaflugvöllur millilandaflugs. Það hefur verið eitt af stærri viðfangsefnum stjórnar á síðasta ári að reyna að hefja byggingu Samgöngumiðstöðvar á Reykjavíkflugvelli. Segja má að breyttar aðstæður í samfélaginu hafi kallað á endurskoðun þeirra áforma sem voru um

þessa uppbyggingu, sú bygging sem nú er í skoðun er mun minni en upphaflegar áætlanir gerðu ráð fyrir. En þrátt fyrir þessar breyttu aðstæður er eftir sem áður nauðsynlegt að skapa starfsemi innanlandsflugsins viðunandi skilyrði við flugvöllinn en núverandi aðstæður eru það ekki. Vonandi kemst þetta mikilvæga verkefni af stað á þessu ári eins og yfirlýsing samgönguráðherra og borgarstjóra kveður á um.

Eins og fram kom þurfti að grípa til aðhaldsaðgerða af ýmsum toga í innanlandsflugsamgöngukerfinu og voru þær boðaðar undir lok síðasta árs og sumar fóru að hafa áhrif þegar í stað, en aðrar og þá e.t.v. þær veigameiri þurfa lengri aðdraganda. Það er mikilvægt í ljósi hlutverks innanlandsflugvalla að hafa það í huga að með þeim aðgerðum sem samþykktar voru í stjórn félagsins um síðastliðin áramót var verið að ganga eins langt og hægt var í niðurskurði áður en til verulegrar þjónustuskerðingar kemur.

Alþjóðaflugþjónustan

Alþjóðaflugþjónustan er bæði atvinna – og gjalddeyrisskapandi fyrir íslenskt samfélag og nauðsynlegt að halda vöku sinni yfir ógnunum sem að kunna að steðja um leið og við nýtum þau tækifæri sem þar eru og við fylgjum þeirri stefnu sem stjórn félagsins hefur markað, að vera tæknilega í fremstu röð við að veita þjónustu í flugleiðsögu á hafinu með öryggi í fyrirrúmi með eins hagkvæmum hætti og mögulegt er.

Stigin hafa verið mikilvæg skref á því sviði á síðastliðnu ári og mun forstjóri gera nánari grein fyrir þeim. Eftir samfelldan vöxt í flugumferð á flugstjórnarsvæði okkar frá 2001 með metumferð á síðasta ári erum við nú að sjá samdrátt á yfirstandandi ári upp á um 10% frá síðastliðnu ári miðað við fjóra fyrstu mánuði ársins. Ákveðnar hafa verið breytingar á fyrirkomulagi gjaldtöku fyrir flugumferðaþjónustu á Norður Atlandshafi og mun það gera enn frekari kröfur til félagsins og um það erum við meðvituð.

Aukin tækni, auknar kröfur vegna umhverfismála, aukin umferð og krafa um lækun kostnaðar af hálfu notenda eru viðfangsefni þjónustuveitenda í alþjóðlegri flugumferðaþjónustu á komandi árum, þ.e. að finna bestu mögulegu lausnir þessara þátta. Það er viðfangsefni félagsins að vinna með metnaðarfullum hætti að þessu verkefni næstu árin.

Rekstur og efnahagur síðastliðins árs

Eins og ég sagði í upphafi var afkoma síðastliðins árs viðunandi. Heildartekjur Flugstoða á síðastliðnu ári voru 3.822 milljónir, rekstargjöld voru 3.869 milljónir rekstartap af reglulegri starfsemi tæplega 47 milljónir króna. Afkoma fyrir áhrif dótturfyrirtækja er 99 milljónir krónur í hagnað og hlutdeild félagsins í hagnaði dótturfélaga var 322 milljónir og munar þar að langmestu leyti um hagnað Flugfjarskipta upp á tæpar 370 milljónir. Hagnaður Flugstoða árið 2008 er því 421 milljón. Niðurstaða efnahagsreiknings er 4.708 milljónir króna, eigið fé félagsins er 2.320 milljónir. Eiginfjár- og lausafjárstaða félagsins er sterk og mikilvægt að svo verði áfram. Gerð verður grein fyrir reikningum samstæðunnar hér á eftir.

Nauðsynlegt er að hafa það í huga að óraunhæft er að búast við sambærilegu ástandi og þróun þeirra þátta til lengri tíma, sem áttu mestan þátt í að skapa heildarniðurstöðu síðastliðins árs, þ.e. vaxta og gengisþróunar. Þetta verða þeir aðilar sem eru ákvörðunarvaldar í þessum málum að hafa hugfast.

Vakin er athygli á að þrátt fyrir viðunandi afkomu félagsins í heild þá fela niðurstöður í sér ákveðin hættumerki sem nauðsynlegt er að gefa gaum. Rekstartap á reglulegri starfsemi félags getur aldrei verið viðunandi til lengri tíma. Þetta rekstartap Flugstoða ohf. má rekja til innanlandsflugsamgöngukerfisins, sem er annar þáttur af tveimur í kjarnastarfsemi félagsins og er með um 35% af tekjum þess og byggist á þjónustusamningi við samgönguráðuneytið. Fyrirséð er að í þeim þjónustusamningi sem gerður var fyrir yfirstandandi ár mun geta leitt til verri rekstarniðurstöðu félagsins en á síðasta ári. Það er skoðun stjórnar Flugstoða ohf. að þessi staða sé ekki viðunandi til lengri tíma lítið og kalli t.d. á endurskoðun tekjuöflunarþáttar innanlandssamgöngukerfisins og skýrar skilgreiningar á þjónustustigi og forgangsröðun þjónustukaupandans. Félagið er jafnframt meðvitað um skyldu sína til hagræðingar og aðhalds á öllum sviðum, en það eins og fjölmargir þættir varðandi rekstur er viðvarandi viðfangsefni sem er í stöðugri þróun.

Framtíðin

Í desember síðastliðnum skipaði samgönguráðherra vinnuhóp sem skoða á hagkvæmni í sameiningu Flugstoða og Keflavíkurflugvallar. Niðurstöðu þessa vinnuhóps er að vænta síðar á þessu sumri. Í ljósi efnahagsástands er nauðsynlegt að skoða og fara yfir hvort og þá hvaða tækifæri felast í sameiningu þessara félaga. Þær skoðanir hafa verið áberandi að

þarna séu mikil tækifæri og verði það niðurstaðan að sameina eigi þessi félög mun það að sjálfsögðu hafa mikil áhrif á framtíð Flugstoða. Spennandi verður að sjá niðurstöður og hvort þær leiði til atburðarrásar í þá átt sem rætt hefur verið um í fjölda ára, að íslenska flugsamgöngukerfið verði rekið af einu félagi.

Eftir sem áður telur stjórn Flugstoða að þau áhersluatriði sem hér hafa verið nefnd hafi fullt gildi inn í framtíðina. Möguleikar Flugstoða og dótturfélaga þess til að vera í fremstu röð og að vera eftirsóttur samstarfsaðili á fjölmörgum sviðum í flugheiminum eru miklir, skref hafa verið stigin í þá átt á síðasta ári og ef rétt er á málum haldið eru tækifærin til staðar.

Að lokum

Hlutverk Flugstoða ohf. er að annast rekstur og uppbyggingu allra flugvalla og lendingarstaða á Íslandi, annarra en Keflavíkurflugvallar. Einnig annast Flugstoðir alla flugleiðsöguþjónustu sem Ísland veitir fyrir alþjóðlegt flug og innanlandsflug. Þessu stóra verkefni hefur félagið sinnt. Framundan eru spennandi tímar eins og alltaf í umhverfi flugsins. Þessi atvinnugrein er sveiflukenn, hún vex hratt í góðæri og dregst hratt saman þegar harðnar í ári. Það upplifa þjónustuveitendur í þessari atvinnugrein eins og Flugstoðir - en það mun birta aftur til. Seinni hluti síðasta árs var um margt óvenjulegur fyrir alla og einnig starfsfólk Flugstoða. Það er mat stjórnar að starfsfólk hafi brugðist vel við þeim breyttu aðstæðum sem félagið stóð frammi fyrir og þeim aðgerðum sem grípa þurfti til. Fyrir þetta ber að þakka. Ég vil að lokum þakka mjög gott og ánægjulegt samstarf við samstarfsfólk mitt í stjórn, við forstjóra, framkvæmdastjóra og starfsfólk og samstarfsaðila í samgönguráðuneytinu.

Ólafur Sveinsson formaður stjórnar.

Skýrsla forstjóra Flugstoða ohf.

Inngangur

Annað heila starfsár Flugstoða er að baki og því komin nokkur reynsla á hvernig starfsemin er að þróast í hinu nýja starfsumhverfi. Þegar á allt er litið held ég að starfsmenn og stjórnendur geti verið nokkuð sáttir við hvernig til hefur tekist. Eins og fram kom á síðasta aðalfundi mótaðist fyrsta starfsárið mjög af því að skilgreina og skipuleggja stjórnunarferla starfseminnar í hinu nýja umhverfi ekki sist á sviði fjármála og tengsla við ytra umhverfið. Þessi viðfangsefni voru enn ríkjandi á fyrri hluta ársins 2008 enda uppgjör fyrsta starfsársins ærið viðfangsefni. Kjarnastarfsemin sem slík hélt hinsvegar áfram í sínum hefðbundna farvegi og í reynd hafa engar breytingar enn verið gerðar á skipulagi fyrirtækisins. Þetta hefur einfaldað viðfangsefnið, því ekki er gott að þurfa að sinna öllum þáttum í uppbyggingu starfseminnar á sama tíma. Hins vegar var á árinu haldið áfram af fullri einurð við að skilgreina framtíðarsýn og markmið fyrirtækisins, sem skiptir miklu máli fyrir þróun þess og eru til þess fallin að stilla saman strengi starfsmanna.

Árið 2008 var því að flestu leyti mjög hagfellt Flugstoðum þrátt fyrir þau áföll sem dundu yfir þjóðfélagið á síðasta ársfjórðungi þess. Flugumferð á Norður-Atlantshafi náði nýjum hæðum og flugumferð innanlands var með besta móti, þótt farþegafjöldi í innanlandsflugi hafi dregist heldur saman frá árinu 2007. Þetta kom ekki á óvart og stafaði mest af minnkandi framkvæmdum á Austurlandi, sem höfðu einnig áhrif á millilandaflug frá Egilsstöðum. Fjárhagsleg afkoma Flugstoða fyrir árið 2008 er í reynd mjög góð, sérstaklega þegar litið er til þess að gert var ráð fyrir verulegum hallarekstri fyrstu tvö árin, þ.e. árin 2007 og 2008. Það er hins vegar umhugsunarefni að hin jákvæða afkoma Flugstoða er til komin vegna mikils gengishagnaðar, sem aftur á uppruna sinn í hruni gjaldmiðilsins. Sú staðreynd að um gengishagnað var að ræða en ekki gengistap er hins vegar engin tilviljun heldur til komin vegna þess að eignir í erlendri mynt voru umtalsvert meiri en erlendar skuldir. Verulegt og viðvarandi tap er á rekstri innanlandskerfisins, sem er mikið áhyggjuefni. Ekki gengur til lengdar að góð afkoma alþjóðaflugþjónustunnar og annarra erlendra verkefna fari öll til að greiða niður taprekstur á innanlandsflugvöllum. Jafnframt er ekki hægt að gera út á viðvarandi gengishagnað.

Flugsamgöngukerfið innanlands

Flugsamgöngur innanlands voru á árinu 2008 í hefðbundnum farvegi. Áhrifa fjármálahrunsins í lok ársins gætti ekki verulega í innanlandsumferðinni enda var lengi vel talað um að kreppan hefði enn ekki náð út fyrir höfuðborgarsvæðið svo neinu næmi. Eins og áður hefur verið fjallað um á þessum vettvangi er afkastageta ekki vandamál í flugsamgöngukerfinu innanlands. Miklu fremur má segja að umferðin mætti vera mun meiri til að nýta betur þá fjárfestingu sem fyrir hendi er í mannvirkjum og búnaði. Eðli málsins samkvæmt er reynt að reka þessi mannvirki með lágmarkstilkostnaði og kemur það t.d. fram í því að fjöldi starfsmanna á flugvöllum er haldið í algeru lágmarki. Samanburður við nágrannalöndin leiðir í ljós að rekstrarkostnaður flugvalla og tengdra mannvirkja hér á landi er miklum mun lægri hér en gerist á sambærilegum flugvöllum erlendis. Unnið verður að því á næstu mánuðum að draga þessar staðreyndir skýrar fram í samvinnu við Norðmenn, sem vinna að samanburðarrannsókn á þessu sviði. Samstarf við erlenda aðila á sviði flugvallarrekstrar er að mestu við norrænu systurfélögin á Norðurlöndum og við flugvallafélagið á Norður Skotlandi. Er veruleg þörf fyrir að útvikka erlent samstarf frekar þar sem rekstur flugvalla er í eðli sínu alþjóðlegur og lýtur evrópskum og alþjóðlegum stöðlum og reglum.

Framkvæmdir við flugvelli og flugleiðsögubúnað innanlands voru í lágmarki árið 2008 ef frá er talin lenging Akureyrarflugvallar. Þetta verkefni hófst á vormánuðum og gekk mjög vel. Verður því lokið í sumarlok 2009 samkvæmt áætlun. Auk þess sem flugbrautin mun nú uppfylla ströngustu tæknilegar kröfur verður tekið í notkun nýtt aðflugskerfi, sem mun væntanlega vera mikil framför fyrir innanlandsflugið. Frekari möguleikar, sem felast í að beita nýjustu gervihnattatækni í flugleiðsögu, verða einnig teknir til athugunar á næstunni.

Kröfurnar, sem nú eru gerðar til flugvalla í formi nýrra reglugerða Evrópusambandsins, eru með þeim hætti að leggja verður í miklar framkvæmdir á næstu árum til að mæta þeim. Jafnvel sá kostur, sem skemmst gengur, kallar á verulegar nýjar fjárfestingar. Það er því nokkurt áhyggjuefni að á sama tíma er boðað að enn skuli skorið niður fjármagn til framkvæmda á vegum hins opinbera af skiljanlegum ástæðum. Mikilvægt er að menn geri sér grein fyrir þessum staðreyndum og fari yfir þá kosti sem eru fyrir hendi í stöðunni.

Alþjóðaflugþjónustan

Uppbyggingu alþjóðaflugþjónustunnar var haldið áfram á árinu og náðust umtalsverðir áfangar á því sviði auk þess sem grunnur var lagður að enn frekari þróunarverkefnum. Hér er um að ræða margvíslegar nýjungar í flugstjórnarkerfinu, sem láta ekki mikið yfir sér hver og ein en hafa aukið afköst og öryggi flugstjórnarkerfisins til muna. Hér búum við að því að hafa eigin getu til að takast á við slík þróunarverkefni. Hér er vísað til þeirrar þekkingu og reynslu sem felst í þróunarstarfsemi TERN Systems og hjá Flugstoðum og Flugfjarskiptum, sem sameiginlega hafa gert kleift að takast á við þessi verkefni hér á landi í viðráðanlegum áföngum. Flugstjórnarmiðstöðin er því vel í stakk búin til að taka við aukinni alþjóðlegri flugumferð í framtíðinni. Þá er vert að geta mikilvægs áfanga, sem náðist í lok ársins 2008 þegar nýrri svarratsjá alþjóðaflugþjónustunnar var komið upp í Færeyjum. Þar með var bætt úr þeim skaða sem varð þegar danski flugherinn lagði af rekstur ratsjárstöðvarinnar þar árið 2006, sem flugstjórnarmiðstöðin hafði haft aðgang að allt frá árinu 1989. Og enn verður haldið áfram á þeirri braut að byggja flugstjórnarkerfið upp á þann hátt að það sé ávallt í fremstu röð flugstjórnakerfa á Norður-Atlantshafi.

Flugstoðir hafa eins og Flugmálastjórn áður notið mikils velvilja fastaráðs ICAO í þessari uppbyggingu. Var heimsókn Joint Support nefndarinnar í ágúst mánuði á sl. ári mikilvægur þáttur í að viðhalda þessum góðu tengslum. Einnig eru tengslin við viðskiptavinum alþjóðaflugþjónustunnar afar mikilvæg en þeim er einkum sinnt í gegnum árlega notendafundi og á vettvangi North-Atlantic System Planning Group. Samstarf Flugstoða, Flugfjarskipta og írsku flugmálastjórnarinnar, IAA, hefur haldið áfram í átt að því markmiði að mynda sameiginlegt rekstrarfyrirtæki um fjarskiptaþjónustuna við flugið á Norður-Atlantshafi. Þá er nú stutt í að endurbætur á samningnum um alþjóðaflugþjónustuna taki gildi, sem mun m.a. leysa íslenska ríkið undan þeirri kvöð að greiða 5% af rekstrarkostnaði starfseminnar.

Ekki verða flugumferðarþjónustunni gerð skil án þess að nefna aðild Flugstoða og þátttöku í starfi North European Air Navigation Providers samstarfinu. Þessi samtök, sem almennt nefnast NEAP, er vaxið upp úr samstarfi Norðurlandanna á sviði flugleiðsögubjónustu, en telur nú einnig veitendur þessarar þjónustu í Írlandi, Eistlandi og Lettlandi. Þessi samtök eru nú að takast á hendur ýmis verkefni sem skipta Flugstoðir miklu máli. Þannig eru samtökin lykll að þátttöku í SESAR áætlun Evrópusambandsins. Þá eru NEAP samtökin, í samvinnu við flugmálayfirvöld í viðkomandi ríkjum,

að hefja vinnu við skipulagningu Norður-Evrópska loftrýmisins, sem er eitt af mikilvægustu viðfangsefnum Samevrópska loftrýmisins (Single European Sky).

Þróunar- og umhverfismál

Starfsemi Flugstoða byggir á þekkingu starfslíðsins og þeirri aðstöðu, gögnum og búnaði, sem félagið býr yfir. Því er grundvallaratriði að þessari þekkingu sé við haldið og við hana bætt. Í síðastliðnu ári var unnið að undirbúningi að þátttöku Flugstoða í verkefnum á erlendum vettvangi. Þar má nefna SESAR verkefni Evrópusambandsins á sviði flugleiðsögubjónustu og umhverfismála. Hefur komið fram mikill velvilji lykilaðila hjá ESB til að Ísland verði þátttakandi í þessum verkefnum. Hefur einn rannsóknarsamningur, með aðild Ícelandair, þegar verið gerður milli SESAR Joint Undertaking og Flugstoða á sviði umhverfismála.

Á síðastliðnu ári lauk hlutverki Flugstoða í Kosovo, sem staðið hafði frá árinu 2004, upphaflega á vegum Flugmálastjórnar Íslands. Þar með náðist það markmið að heimamenn, þ.e. Kosovobúar, tækju að fullu við uppbyggingu og rekstri flugvallarins í Pristina. Er það mál erlendra aðila að þetta verkefni hafi tekist mjög vel og öll meginmarkmið samningsins milli Stjórnunarstofnunar Sameinuðu Þjóðanna í Kosovo (UNMIK) og Íslands hafi náðst þ.e. að gera Pristina flugvöll að alþjóðlegum flugvelli í samræmi við staðla og reglur ICAO. Verkefnið var stórt í sniðum og alls fóru á áttunda tug íslenskra starfsmanna til að taka þátt í verkinu í Kosovo. Er þá ótaldir fjölmargir starfsmenn heima fyrir sem lögðu sitt af mörkum til verkefnisins sem og erlendir ráðgjafar, sem voru fengnir til að sinna ýmsum verkþáttum. Heildarvelta þessarar starfsemi á tæplega fimm ára tímabili varð um 18 millj. evra, sem á núverandi gengi er um 3 milljarðar kr. Starfsmenn Flugstoða og Flugmálastjórnar eiga stærstan þátt í því hve vel hefur til tekist þótt vissulega hafi fleiri aðilar komið að því verki eins og áður er getið.

Ljóst er að Kosovo verkefnið var Flugstoðum mikill búhnykkur auk þess sem slíkt verkefni er áhugavert fyrir starfsmenn til að víkka sjónvildarhringinn með því að starfa í nýju og framandi umhverfi. Því eru Flugstoðir að leita eftir öðrum verkefnum erlendis til að koma í stað þessa verkefnis, sem nú er lokið. Hefur einkum verið litið til Alþjóðaflugmálastofnunarinnar í þessu sambandi, en hún hefur með höndum umfangsmikið þróunarstarf um allan heim. Aðrir möguleikar eru einnig í skoðun.

Megináherslur

Mörgum mikilvægum áföngum var náð í uppbyggingu fyrirtækisins á síðastliðnu ári. Lokið var við flest viðfangsefnið varðandi aðlögun starfseminnar að hinu nýja hlutafélagsumhverfi. Unnið hefur verið að því hörðum höndum að tryggja til frambúðar þau réttindi sem kjarnastarfsemi byggist á. Þar á ég sérstaklega við vinnu að varanlegum starfsleyfum fyrir rekstur flugvalla og flugleiðsöguþjónustu. Þess má geta að Flugfjarskipti fengu varanlegt starfsleyfi fyrir sína starfsemi í árslok 2008, hið fyrsta á þessu sviði. Að baki þessum starfsleyfum liggur gífurlega mikil vinna í uppbyggingu þeirra öryggis- og gæðakerfa, sem þau byggjast á.

Stefnumótunin, sem áður er getið, fór fram með mikilli og almennri þátttöku starfsmanna. Mikil umfjöllun og umræða var um niðurstöður þessarar vinnu á fyrri hluta síðastliðins árs. Meðal annars var efnt til svonefndra „burt úr bænum“ funda með hópum starfsmanna til að fylgja eftir stefnumótunarvinnunni og til að skapa frekari umræðu um útfærslu hennar. Er skemmst frá að segja að þessir fundir, sem hafa eins og nafnið bendir til verið haldnir utan höfuðborgarinnar, hafa tekist mjög vel og skapað frjóa umræðu um fyrirtækið og markmið þess. Þótt nú hafi orðið tímabundið hlé á þessum fundum eru allir sammála um að mikilvægt sé að taka þá upp á nýjan leik, þegar betur árar.

Stórt verkefni á árinu var gerð kjarasamninga við stærstu fagfélögin, sem starfsmenn Flugstoða eiga aðild að. Þar á ég fyrst og fremst við Félag íslenskra flugumferðarstjóra og Félag flugmálastarfsmanna ríkisins. Samtök atvinnulífsins voru reyndar samningsaðilinn fyrir hönd Flugstoða og komu þannig í stað starfsmannaskrifstofu fjármálaráðuneytisins, sem gert hafði kjarasamninga við þessi félög fram til þess tíma. Að mati stjórnenda Flugstoða tókst mjög vel til og myndaðist þegar í stað traust og gott samstarf milli þeirra starfsmanna SA og Flugstoða sem að þessum kjaraviðræðum komu. Hygg ég að viðsemjendurnir hafi einnig verið sáttir við hvernig þessar viðræður þróuðust og andrúmsloftið, sem þar sveif yfir vötnum.

Sum verkefni af þessu tagi hafa þó ekki gengið eins vel eftir og við var búist. Þar má sérstaklega nefna skattalega meðferð Flugstoða, en skattstjórinn í Reykjavík hefur hafnað að fyrirtækið geri upp virðisaukaskatt eins og hvert annað fyrirtæki. Þar búum við enn við sama umhverfi eins og opinber stofnun. Ótrúlegur tími stjórnenda og sérfróðra lögfræðinga og endurskoðenda hefur farið í að rökræða þessi málefni, sem ætti að vera hægt að afgreiða með einföldum hætti. Sérstaklega er það alvarlegt að alþjóðaflugþjónustan skuli ekki búa við sömu skilyrði eins og sams konar fyrirtæki í nágrannalöndunum, sem mundu gjarnan taka að sér þjónustuhlutverk Íslands við alþjóðlega flugumferð á Norður-Atlantshafi.

Lokaorð

Ég vil ljúka orðum mínum með því að færa stjórnarformanni og stjórninni allri þakkið fyrir gott samstarf sem hefur þróast á mjög jákvæðan hátt í rekstrarumhverfi, sem enn er í mótun. Samhugur starfsmanna Flugstoða er mikill, sem kemur fram bæði í starfi og félagslífi, sem hefur verið öflugt í sameiginlegu starfsmannafélagi Flugstoða og Flugfjarskipta. Þótt flugið og flugsamgöngur fari ekki varhluta af þeirri efnahagskreppu sem dunið hefur yfir þjóðina og umheiminn er ljóst að flugsamgöngur eru ein af lífæðum þjóðfélagsins. Þetta skildu Finnar vel þegar þeir tókust á við sína efnahagskreppu í lok síðustu aldar, þegar þeir byggðu upp þá starfsemi sem nú fer fram undir merkjum Finavia. Vonandi tekst okkur eins vel til og Finnum í þessu efni.

Þorgeir Pálsson, forstjóri Flugstoða ohf.

Yfirlit fyrir ársreikninga Flugstoða ohf.

Skýrsla stjórnenda og staðfesting ársreiknings	21
Áritun endurskoðenda	22
Rekstrarreikningur	23
Efnahagsreikningur	24
Sjóðstreymi	26
Skýringar	27

Flugstoðir ohf. - samstæða

Skýrsla stjórnenda og staðfesting ársreiknings	33
Áritun endurskoðenda	34
Rekstrarreikningur	35
Efnahagsreikningur	36
Sjóðstreymi	38
Skýringar	39

Skýrsla stjórnenda og staðfesting ársreiknings

Ársreikningur Flugstoða ohf. fyrir árið 2008 er saminn í samræmi við ákvæði laga og reglugerða um gerð og framsetningu ársreikninga. Tilgangur félagsins er að annast rekstur og uppbyggingu flugleiðsögubjónustu, rekstur og uppbyggingu flugvalla og aðra skylda starfsemi. Flugstoðir hófu rekstur 1. janúar 2007. Félagið á tvö dótturfélög Flugfjarskipta ehf og Tern Systems hf. Jafnframt uppgjóri fyrir móðurfélagið er gert sérstakt uppgjör fyrir samstæðuna.

Samkvæmt rekstrarreikningi félagsins var hagnaður ársins 2008, 420,9 m.kr. Af hagnaði ársins eru 42 m.kr. lagðar í lögbundinn varasjóð og hagnaðurinn að öðru leyti fluttur á óráðstafað eigið fé. Hrein eign félagsins í árslok er jákvæð um 2.320,3 m.kr. er þá meðtalið hlutafé að fjárhæð 1.579,1 m.kr.

Afkoma Flugstoða ohf án dótturfélaga var jákvæð sem nemur 99,2 m.kr., afkoma dótturfélaganna Flugfjarskipta ehf var jákvæð um 369,5 m.kr. og afkoma Tern Systems hf. var neikvæð um 18,4 m.kr. Hagnaður félagsins er að miklu leyti til kominn vegna fjármagnstekna og gengishagnaðar af eignum Flugstoða og Flugfjarskipta.

Afkoma Flugstoða ohf. vegna reksturs innanlandssamgöngukerfisins á grundvelli þjónustusamnings var neikvæð sem nemur um 166 m.kr. Afkoma annarra rekstrareininga, fjármagns- og gengistekjum er ráðstafað til þess að mæta þessu tapi.

Hlutafé í árslok 2008 nam 1.579,1 m.kr. og er það allt í eigu ríkissjóðs.

Stjórn félagsins leggur til að ekki verði greiddur arður til hluthafa á árinu 2009 vegna rekstrar á árinu 2008.

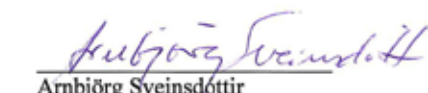
Stjórn og framkvæmdastjóri Flugstoða ohf. staðfesta hér með ársreikning félagsins fyrir árið 2008 með undirritun sinni.

Reykjavík, 18. maí 2009

Stjórn:

Ólafur Sveinsson, formaður

Ásgeir Magnússon, varform.

Arnbjörg Sveinsdóttir

Hilmar B. Baldursson

Margrét Kristmannsdóttir

Þorgeir Pálsson

Áritun endurskoðenda

Til stjórnar og hluthafa Flugstoða ohf.

Við höfum endurskoðað meðfylgjandi ársreikning Flugstoða ohf. fyrir árið 2008. Ársreikningurinn hefur að geyma skýrslu stjórnar, rekstrarreikning, efnahagsreikning, sjóðstreymisýfirlit og upplýsingar um helstu reikningsskilaaðferðir og aðrar skýringar.

Ábyrgð stjórnenda á ársreikningnum

Stjórnendur eru ábyrgir fyrir gerð og glöggrri framsetningu ársreikningsins í samræmi við lög um ársreikninga. Ábyrgðin felur í sér að skipuleggja, innleiða og viðhalda innra eftirliti sem varðar gerð og glögga framsetningu ársreiknings sem er í meginatriðum án verulegra annmarka, hvort sem er vegna sviksemi eða mistaka. Ábyrgð stjórnenda nær einnig til þess að beitt sé viðeigandi reikningsskilaaðferðum og mati miðað við aðstæður.

Ábyrgð endurskoðenda

Ábyrgð okkar felst í því álit sem við látum í ljós á ársreikningnum á grundvelli endurskoðunarinnar. Endurskoðað var í samræmi við lög um ársreikninga. Samkvæmt þeim ber okkur að fara eftir settum siðareglum og skipuleggja og haga endurskoðuninni þannig að nægjanleg víska fáist um að ársreikningurinn sé án verulegra annmarka.

Endurskoðun felur í sér aðgerðir til staðfestingar á fjárhæðum og öðrum upplýsingum í ársreikningnum. Val endurskoðunaraðgerða byggist á faglegu mati endurskoðandans, þar með talið á þeirri hættu að verulegir annmarkar séu á ársreikningnum, hvort sem er vegna sviksemi eða mistaka. Við áhættumatið er tekið tillit til þess innra eftirlits sem varðar gerð og glögga framsetningu ársreiknings, til þess að skipuleggja viðeigandi endurskoðunaraðgerðir, en ekki til þess að gefa álit á virkni innra eftirlits félagsins. Endurskoðun felur einnig í sér mat á reikningsskilaaðferðum og matsaðferðum sem stjórnendur nota við gerð ársreikningsins, sem og mat á framsetningu hans í heild.

Við teljum að við endurskoðunina höfum við aflað nægilegra og viðeigandi gagna til að byggja álit okkar á.

Álit

Það er álit okkar að ársreikningurinn gefi glögga mynd af afkomu félagsins á árinu 2008, fjárhagsstöðu þess 31. desember 2008 og breytingu á handbæru fé á árinu 2008, í samræmi við lög um ársreikninga.

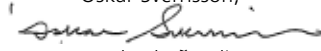
Ríkisendurskoðun, 18. maí 2009

Sveinn Arason

ríkisendurskoðandi

Óskar Sverrisson,

endurskoðandi

Rekstrarreikningur 2008

Rekstrartekjur		2008	2007
	<i>Skýring</i>		
Þjónustusamningur vegna reksturs	1	1.332.273.000	1.196.300.000
Þjónustusamningur vegna framkvæmda	2	28.000.000	28.000.000
Tekjur vegna alþjóðflugþjónustu	3	1.694.307.609	1.429.117.376
Aðrar rekstrartekjur	4	767.219.829	583.933.747
		3.821.800.438	3.237.351.123

Rekstrargjöld

Laun og launatengd gjöld	5	2.011.214.130	1.797.508.494
Annar rekstrarkostnaður	16	1.609.614.407	1.246.656.484
Afskriftir	8	247.729.718	281.906.026
		3.868.558.255	3.326.071.004

Rekstrartap (46.757.817) (88.719.881)

Fjármunatekjur og (fjármagnsgjöld)

Hreinar fjármunatekjur	6	165.264.756	37.352.069
		165.264.756	37.352.069

Hagnaður (tap) fyrir tekjuskatt 118.506.939 (51.367.812)

Tekjuskattur	11	(19.317.075)	9.246.206
--------------	----	--------------	-----------

Hagnaður (tap) fyrir áhrif dótturfélaga 99.189.864 (42.121.606)

Áhrif dótturfélaga

Hlutdeild í afkomu dótturfélaga	10	321.729.010	455.349.298
---------------------------------	----	-------------	-------------

Hagnaður ársins **420.918.874** **413.227.692**

Efnahagsreikningur

Eignir

Fastafjármunir		2008	2007
Varanlegir rekstrarfjármunir	<i>Skýring</i>		
Fasteignir	8	481.527.523	518.710.721
Aðrir varanlegir rekstrarfjármunir	8	1.272.412.052	1.032.596.503
Eignarhlutir í dótturfélögum	10	1.347.396.278	960.660.971
Langtímakröfur			
Alþjóðaflugþjónustan	7	485.015.725	0
Aðrar langtímakröfur	9	32.421.060	37.311.992
Tekjuskattsinneign	11	0	9.246.206
Fastafjármunir samtals		3.618.772.638	2.558.526.393

Veltufjármunir

Skammtímakröfur			
Birgðir		19.728.871	20.039.666
Viðskiptakröfur		567.127.564	361.637.994
Næsta árs afborgun langtímakrafna	9	4.771.246	4.651.560
Flugfjarskipti ehf.		0	24.864.748
Aðrar skammtímakröfur		0	9.797.124
Handbært fé		497.614.307	1.030.797.512
Veltufjármunir samtals		1.089.241.988	1.451.788.604

Eignir samtals   **4.708.014.626**   **4.010.314.997**

31. desember 2008

Eigið fé og skuldir

Eigið fé	Skýring	2008	2007
Hlutfé		1.579.063.362	1.579.063.362
Lögbundinn varasjóður		83.000.000	41.000.000
Óráðstafað eigið fé		658.223.947	279.305.073
Eigið fé samtals 12		2.320.287.309	1.899.368.435

Skuldir

Langtímaskuldir

Langtímalán	13	654.079.478	460.071.453
Alþjóðaflugþjónustan	7	523.100.110	131.351.350
Tekjuskattsskuldbinding	11	10.070.869	0
Langtímaskuldir samtals		1.187.250.457	591.422.803

Skammtímaskuldir

Viðskiptaskuldir		396.208.442	334.754.022
Ríkissjóður	14	163.440.724	697.536.315
Flugfjarskipti ehf.		60.992.024	0
Tern Systems hf.		65.453.082	15.490.789
Næsta árs afborganir langtímalána	13	259.513.978	163.822.268
Aðrar skammtímaskuldir		254.868.610	307.920.365
Skammtímaskuldir samtals		1.200.476.860	1.519.523.759

Skuldir samtals 2.387.727.317 2.110.946.562

Eigið fé og skuldir samtals 4.708.014.626 4.010.314.997

Sjóðstreymi 2008

Handbært fé frá rekstri	2008	2007
	<i>Skýring</i>	
Hagnaður ársins	420.918.874	413.227.692
Rekstrarliðir sem hafa ekki áhrif á fjárstreymi:		
Afskriftir fastafjármuna	247.729.719	281.906.026
Breyting skattskuldbindingar	11 19.317.075	(9.246.206)
Söluhagnaður	(2.686.186)	51.730
Áhrif dótturfélaga	10 (321.729.010)	(455.349.298)
Gengismunur og áfallnir vextir langtímalíða	(72.861.545)	(141.400.363)
Hreint veltufé frá rekstri	290.688.927	89.189.581
Breytingar á rekstartengdum eignum og skuldum:		
Birgðir, lækkun (hækkun)	310.795	(2.919.324)
Skammtímakröfur, (hækkun) lækkun	(190.927.498)	78.889.023
Skammtímaskuldir, hækkun	326.200.402	524.413.331
Breytingar á rekstartengdum eignum og skuldum	135.583.699	600.383.030
Handbært fé frá rekstri	426.272.626	689.572.611

Fjárfestingarhreyfingar

Fjárfesting í varanlegum rekstrarfjármunum	(374.617.043)	(142.966.850)
Þar af ógreitt um áramót	37.011.840	0
Seldir varanlegir rekstrarfjármunir	3.900.118	490.025
Langtímakröfur, breyting	0	8.280.304
Fjárfesting í dótturfélagi	10 (90.000.000)	(90.100.000)
Mótttekinn arður	25.000.000	36.000.000
Fjárfestingarhreyfingar	(398.705.085)	(188.296.521)

Fjármögnunarhreyfingar

Greiddar afborganir langtímalána	(199.413.403)	(103.726.575)
Ríkissjóður	(361.337.343)	(233.753.469)
Fjármögnunarhreyfingar	(560.750.746)	(337.480.044)
(Lækkun) hækkun á handbæru fé	(533.183.205)	163.796.046
Handbært fé í årsbyrjun	1.030.797.512	867.001.466
Handbært fé í árslok	497.614.307	1.030.797.512

Aðrar upplýsingar

Skýring við sjóðstreymi 15

Skýringar

Grundvöllur reikningskilanna

Ársreikningurinn er gerður í samræmi við lög um ársreikninga. Hann er í íslenskum krónum og byggir á kostnaðarverðsreikningskilum.

Sú breyting hefur verið gerð á framsetningu rekstrarreiknings frá fyrra ári að vextir af fastafjármunum vegna Alþjóðaflugþjónustunnar eru nú framsettir með tekjum vegna Alþjóðaflugþjónustu í stað fjármunatekna áður. Einnig er krafa vegna gengisuppfærslu fastafjármuna Alþjóðaflugþjónustunnar tilgreind með langtímakröfum í stað skammtímakrafna og hluti viðskiptaskuldar við Alþjóðaflugþjónustuna sem kemur til greiðslu seinna en 2009 (sjá skýringu 7) er settur fram með langtímaskuldum. Samanburðartölum hefur verið breytt til samræmis.

Matsaðferðir

Stjórnendur þurfa að meta og taka sértækar ákvarðanir er varða mikilvæga liði ársreikningsins og vegna eðlis síns eru háðir mati hverju sinni. Matsaðferðirnar eiga sér stoð í góðri reikningskilavenju. Raunveruleg verðmæti þeirra liða sem þannig eru metnir, geta við sölu eða aðra ráðstöfun, reynst önnur en niðurstaða samkvæmt matinu.

Verð- og gengistryggðar eignir og skuldir

Áfallinn gengismunur og verðbætur á höfuðstól eigna og skulda eru færðar í ársreikninginn. Verðtryggðar eignir og skuldir eru færðar miðað við vísitölur sem tóku gildi 1. janúar 2009. Eignir í erlendum gjaldmiðlum eru umreiknaðar í íslenskar krónur á síðasta skráða kaupgengi í árslok og skuldir í erlendum gjaldmiðlum í íslenskar krónur á síðasta skráða sölugengi í árslok. Gengismunur sem myndast er færður í rekstrarreikning.

Varanlegir rekstrarfjármunir

Varanlegir rekstrarfjármunir eru færðir til eignar á kostnaðarverði að frádregnum afskriftum. Endurbætur eru eignfærðar ef líklegt er að þær skili félaginu framtíðarhagnaði og hægt sé að meta kostnaðinn á áreiðanlegan hátt. Allur viðhaldskostnaður er gjaldfærður í rekstrarreikning þegar til hans er stofnað. Afskriftir eru miðaðar við áætlaðan nýtingartíma einstakra varanlegra rekstrarfjármuna og reiknaðar sem fastur árlegur hundraðshluti af stofnverði, að frádregnu áætluðu hrakvirði, miðað við eignarhaldstíma á árinu.

Eignarhlutir í dótturfélögum

Dótturfélög eru þau félög sem félagið fer með yfirráð í. Yfirráð eru til staðar þegar félagið á meirihluta atkvæða í öðru félagi eða fer með meirihluta atkvæða af einhverjum ástæðum, sbr. skilgreiningu í 2. gr. laga um ársreikninga. Eignarhlutir félagsins í dótturfélögum eru færðir samkvæmt hlutdeildaraðferð. Með aðferðinni er tekið tillit til rekstrarárangurs og annarra breytinga á eigin fé dótturfélagsins. Hlutdeild í rekstrarárangri er færð sem áhrif dótturfélaga í rekstrarreikning.

Viðskiptakröfur

Viðskiptakröfur eru færðar samkvæmt upphaflegu viðskiptaverði að teknu tilliti til gengisbreytinga og að frádreginni niðurfærslu sem gerð er til að mæta þeim kröfum sem kunna að tapast.

Birgðir

Birgðir eru færðar á kostnaðarverði eða dagverði, hvort sem lægra reynist.

Handbært fé

Til handbærs fjár í efnahagsreikningi og við gerð sjóðstreymis teljast sjóður og bankainnstæður.

Tekjur

Tekjur eru færðar þegar verulegar líkur eru á að fjárhagslegur ávinningur þeirra renni til fyrirtækisins og þegar hægt er að meta þær með áreiðanlegum hætti. Almennt er miðað við að þjónusta hafi verið innt af hendi.

Vaxtatekjur eru færðar í rekstrarreikning þegar þær falla til.

Tekjuskattur

Tekjuskattur vegna rekstrarársins hefur verið reiknaður og færður í ársreikninginn. Tekjuskatturinn samanstendur af tekjuskatti til greiðslu og frestuðum tekjuskatti.

Tekjuskattsskuldbinding félagsins er reiknuð og færð í ársreikninginn. Útreikningur hennar byggist á mismun efnahagsliða samkvæmt skattuppgjöri annars vegar og ársreikningi félagsins hins vegar. Mismunur sem þannig kemur fram stafar af því að álagning tekjuskatts er miðuð við aðrar forsendur en reikningsskil félagsins.

1 - Þjónustusamningur vegna reksturs

Á grundvelli þjónustusamnings við Samgöngu-ráðuneytið veita Flugstoðir flugleiðsöguþjónustu í innanlandsloftrými, rekstur, viðhald og uppbyggingu flugvalla og lendingarstaða, rekstur Flugumferðaaskólans og útgáfu AIP handbókar. Samningur vegna ársins 2009 hefur verið gerður og er hann til eins árs.

2 - Þjónustusamningur vegna framkvæmda

Þjónustusamningur milli samgönguráðuneytis og Flugstoða ohf. (FST) tekur meðal annars til viðhalds og stofnframkvæmda vegna flugvalla. FST starfar með samgönguráði og leggur fyrir það tillögur um viðhaldsverkefni og stofnframkvæmdir sem FST telur nauðsynlegt að ráðist verði í hverju sinni vegna vinnu við samgönguáætlun. Þau verkefni sem falla undir þennan lið eru því samþykkt í samgönguáætlun. Greitt er til FST samkvæmt greiðsluáætlun sem tengist áætlaðri framvindu verkefna. Innifalið í þessum hluta þjónustusamningsins er stjórnunarþóknun vegna framkvæmda. Fyrir árið 2008 er fjárhæðin 28 m.kr. Á árinu 2008 var framkvæmt fyrir 1.579,8 m.kr.

3 - Tekjur vegna alþjóðaflugþjónustu

Á grundvelli þjónustusamningsvið Samgönguráðuneytið veita Flugstoðir flugleiðsöguþjónustu innan íslenska flugupplýsingasvæðisins og hluta flugupplýsingasvæðis Grænlands og Færeyja í samræmi við skuldbindingar íslenska ríkisins gagnvart alþjóðasamningum. Um skuldbindingu þessa er í gildi svonefndur Joint Financing samningur sem gerður var árið 1956 á milli þrettán aðildarríkja ICAO en nú eru ríkin tuttugu og fjögur talsins. Samkvæmt framangreindum Joint Financing samningi er kostnaðarhlutdeild íslenska ríkisins 5% af heildarkostnaði. Sú kostnaðarhlutdeild er innifalin í rekstrarhluta þjónustusamningsins sbr. skýringu 1.

4 - Aðrar rekstrartekjur

Aðrar rekstrartekjur sundurliðast þannig:	2008	2007
Lendingargjöld, vopnaleytingjald og stæðisgjöld	118.745.765	138.924.421
Tekjur vegna Kosovo verkefnis	330.644.933	265.996.109
Leigutekjur	63.488.324	61.166.364
ATS skólagjöld	97.749.589	67.244.735
Vinna vegna flugmálaáætlunar	67.156.013	19.610.551
Flugprófanir	39.235.895	2.187.930
Fjármála- og kerfisþjónusta	16.194.081	17.324.107
Aðrar tekjur	34.005.229	11.479.530
	767.219.829	583.933.747

5 - Starfsmannamál

Laun og launatengd gjöld greinast þannig:	2008	2007
Laun	1.606.448.621	1.427.637.753
Launatengd gjöld	404.765.509	369.870.741
	2.011.214.130	1.797.508.494

Reiknað áunnið orlof í árslok nemur 205 m.kr.

Að meðaltali störfuðu um 211 starfsmenn hjá félaginu á árinu m.v. heilsársstörf.

Í árslok voru 227 starfsmenn á launaskrá hjá félaginu, en heilsdagsstöðugildi voru 208,5.

Laun stjórnarmanna voru 7,3 m.kr. og laun forstjóra og þriggja framkvæmdastjóra námu 48 m.kr. á árinu.

6 - Fjármunatekjur og fjármagnsgjöld

Fjármunatekjur og fjármagnsgjöld greinast þannig:	2008	2007
Vaxtatekjur og verðbætur	177.562.792	78.267.768
Vaxtagjöld	(52.695.399)	(72.821.117)
Gengismunur	40.397.363	31.905.418
Fjármunatekjur og fjármagnsgjöld samtals	165.264.756	37.352.069

7 - Staða Flugstoða gagnvart Alþjóðaflugþjónustunni

Varanlegir rekstrarfjármunir Flugstoða, vegna rekstrar Alþjóðaflugþjónustunnar, eru samkvæmt Joint Financing samningnum metnir í USD og uppreiknaðir m.v. gengi USD í árslok. Endurmatsfærslan 31.12.2008 nemur 485,0 m.kr. Yfirflugsgjöld eru greidd til Flugstoða samkvæmt áætluðum kostnaði. Mismunur hvers árs er gerður upp tveimur árum síðar. Viðskiptastaðan við Alþjóðaflugþjónustuna skiptist því í skammtímaskuld 130,9 m.kr. og langtímaskuld 523,1 m.kr.

8 - Varanlegir rekstrarfjármunir

Varanlegir rekstrarfjármunir greinast þannig:

	Fasteignir og lóðir	Aðrar eignir	Samtals
Bókfært verð 1/1	518.710.721	1.032.596.503	1.551.307.224
Viðbót á árinu	2.624.990	448.951.011	451.576.001
Afskrifað á árinu	(39.808.188)	(207.921.530)	(247.729.718)
Selt og niðurlagt á árinu		(1.213.932)	(1.213.932)
Bókfært verð 31/12	481.527.523	1.272.412.052	1.753.939.575
Stofnverð alls 31/12	989.498.754	2.444.165.265	3.433.664.019
Afskrifað alls 31/12	(507.971.231)	(1.171.753.213)	(1.679.724.444)
Bókfært verð 31/12	481.527.523	1.272.412.052	1.753.939.575

Tekjuskattsinneign í ársbyrjun
Tekjuskattsinneign í ársbyrjun
Reiknaður tekjuskattur ársins

2-5%

5-33,3%

Fasteignir félagsins eru metnar með eftirgreindum hætti. Til samanburðar er bókfært verð eignanna.

9 - Langtímakröfur

Langtímakröfur greinast þannig:

Langtímakrafa, USD	37.192.306
Næsta árs afborgun	(4.771.246)
Langtímakröfur samtals skv. efnahagsreikningi	32.421.060

Afborganir af langtímakröfu félagsins í árslok greinast þannig á næstu ár:

Afborganir 2009	4.771.246
Afborganir 2010	4.771.246
Afborganir 2011	4.771.246
Afborganir 2012	4.771.246
Afborganir 2013	4.771.246
Afborganir síðar	13.336.076
	37.192.306

10 - Eignarhlutir í dótturfélögum

	Hlutfall	Nafnverð	Bókfært verð
Flugfjarskipti ehf.	100%	250.500.000	1.180.143.796
Tern Systems hf.	77%	36.863.636	167.252.482
			1.347.396.278

Afkoma og hlutdeild í afkomu
dótturfélaga greinist þannig:

	Afkoma	Hlutfall	Hlutdeild
Flugfjarskipti ehf.	369.477.097	100%	369.477.097
Tern Systems hf.	(18.418.066)	77%	(14.181.911)
Tern Systems hf., afskrifað yfirverð			(33.566.176)
			321.729.010

Á árinu var keypt hlutafé í Tern Systems hf. fyrir 90 m.kr. Yfirverð sem myndaðist við kaupin, ásamt yfirverði frá fyrra ári, var afskrifað á árinu. Eigið fé dótturfélaga nam samtals 1.397,4 m.kr. í lok ársins.

11 - Tekjuskattsskuldbinding

Tekjuskattsskuldbinding félagsins nam 10,1 m.kr. í lok ársins samkvæmt efnahagsreikningi. Breyting skuldbindingarinnar á árinu greinist þannig:

Tekjuskattur til greiðslu á næsta ári	(9.246.206)
Tekjuskattsskuldbinding í árslok	19.317.075
	0
Tekjuskattsskuldbinding félagsins skiptist þannig á eftirfarandi liði:	10.070.869
Varanlegir rekstrarfjármunir	
Óinnleystur gengismunur	
Yfirfæranlegt skattalegt tap	25.148.794
Tekjuskattsskuldbinding í árslok	68.052.843
	(83.130.768)
	10.070.869

Ójafnað skattalegt tap félagsins í árslok, sem heimilt er að flytja áfram samkvæmt skattalögum nemur 554,2 m.kr. Skattalegt tap ársins 2008 nýtist til frádráttar hagnaði til ársloka 2018.

12 - Eigið fé

	Hlutfé	Lögbundinn varasjóður	Óráðstafað eigið fé	Samtals
Eigið fé 1/1	1.579.063.362	41.000.000	279.305.073	1.899.368.435
Hagnaður ársins			420.918.874	420.918.874
Lagt í lögb. varasjóð		42.000.000	(42.000.000)	
Eigið fé 31/12	1.579.063.362	83.000.000	658.223.947	2.320.287.309

13 - Langtímaskuldir

Langtímaskuldir greinast þannig eftir gjaldmiðlum og verðtryggingu:

Langtímaskuldir í erlendri mynt, þ.m.t. næsta árs afborganir	913.593.456
Næsta árs afborganir	(259.513.978)
Langtímaskuldir samtals skv. efnahagsreikningi	654.079.478

Afborganir af langtímaskuldum félagsins í árslok greinast þannig á næstu ár:

Afborganir 2009	259.513.978
Afborganir 2010	259.445.203
Afborganir 2011	180.567.758
Afborganir 2012	86.664.664
Afborganir 2013	61.185.522
Afborganir síðar	66.216.331
	913.593.456

14 - Skuld við ríkissjóð

Skuld Flugstoða við ríkissjóð í árslok greinist þannig:

Óframkvæmt af innborguðu framkvæmdafé 2008	130.247.879
Álagður flugvallaskattur; óinnheimt og/eða í vörslu FST	114.192.845
Vaxtakrafa ríkissjóðs 2007	30.000.000
Krafa vegna þjónustusamnings 2007 og 2008	(111.000.000)
Staða 31/12	163.440.724

14 - Skuld við ríkissjóð

Skuld Flugstoða við ríkissjóð í árslok greinist þannig:

Óframkvæmt af innborguðu framkvæmdafé 2008	130.247.879
Álagður flugvallaskattur; óinnheimt og/eða í vörslu FST	114.192.845
Vaxtakrafa ríkissjóðs 2007	30.000.000
Krafa vegna þjónustusamnings 2007 og 2008	(111.000.000)
Staða 31/12	

15 - Sjóðstreymi

Almennar upplýsingar úr sjóðstreymi:

Innheimtar vaxtatekjur	100.603.834
Greidd vaxtagjöld	52.695.399

Annar rekstrarkostnaður

	2008	2007
Funda- og ferðakostnaður	86.540.084	74.237.341
Aðkeypt sérfræðiþjónusta	492.898.630	396.730.541
Húsnæðiskostnaður	184.242.284	142.026.605
Símakostnaður	39.234.749	38.717.342
Pappír, ritföng og rekstrarvörur	11.458.339	10.785.801
Endurmenntun og námskeið	7.433.958	7.700.653
Þjálfun í ATS skóla	83.815.752	47.504.635
Vátryggingar	52.593.421	50.339.964
Starfsleyfi	27.409.920	21.431.202
Annar skrifstofu- og stjórnunarkostnaður	29.581.335	24.357.901
Rekstur bifreiða	42.259.894	29.651.445
Annar akstur og snjómokstur	62.519.936	45.521.864
Áhöld, tæki, húsgögn og viðhald áhalda og tækja	91.782.236	74.480.956
Önnur verkkaup, viðhalds- og þjónustusamningar	303.678.211	237.907.912
5% hlutdeild í kostnaði Flugfjarskipta og Veðurstofu v/Alþj.	40.714.415	32.071.160
Afskrifaðar viðskiptakröfur	11.445.213	0
Annar rekstrarkostnaður	42.006.030	13.191.162
	1.609.614.407	1.246.656.484

Skýrsla stjórnenda og staðfesting ársreiknings - samstæða

Ársreikningur Flugstoða ohf. fyrir árið 2008 er saminn í samræmi við ákvæði laga og reglugerða um gerð og framsetningu ársreikninga. Tilgangur félagsins er að annast rekstur og uppbyggingu flugleiðsögubjónustu, rekstur og uppbyggingu flugvalla og aðra skylda starfsemi. Flugstoðir hófu rekstur 1. janúar 2007. Félagið á tvö dótturfélög Flugfjarskipti ehf og Tern Systems hf. Jafnframt uppgjöri fyrir móðurfélagið er gert sérstakt uppgjör fyrir samstæðuna.

Samkvæmt rekstrarreikningi félagsins var hagnaður ársins 2008, 420,9 m.kr. Af hagnaði ársins eru 42 m.kr. lagðar í lögbundinn varasjóð og hagnaðurinn að öðru leyti fluttur á óráðstafað eigið fé. Hrein eign félagsins í árslok er jákvæð um 2.320,3 m.kr. er þá meðtalið hlutafé að fjárhæð 1.579,1 m.kr.

Afkoma Flugstoða ohf án dótturfélaga var jákvæð sem nemur 99,2 m.kr., afkoma dótturfélaganna Flugfjarskipta ehf var jákvæð um 369,5 m.kr. og afkoma Tern Systems hf. var neikvæð um 18.4 m.kr. Hagnaður félagsins er að miklu leyti til kominn vegna fjármagnstekna og gengishagnaðar af eignum Flugstoða og Flugfjarskipta.

Afkoma Flugstoða ohf. vegna reksturs innanlandssamgöngukerfisins á grundvelli þjónustusamnings var neikvæð sem nemur um 166 m.kr. Afkoma annarra rekstrareininga, fjármagns- og gengistekjum er ráðstafað til þess að mæta þessu tapi.

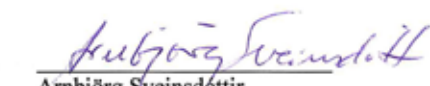
Stjórn og framkvæmdastjóri Flugstoða ohf. staðfesta hér með ársreikning samstæðunnar fyrir árið 2008 með undirritun sinni.

Reykjavík, 18. maí 2009

Stjórn:

Ólafur Sveinsson, formaður

Ásgeir Magnússon, varform.

Arnbjörg Sveinsdóttir

Hilmar B. Baldursson

Margrét Kristmannsdóttir

Þorgeir Pálsson

Áritun endurskoðenda - samstæða

Til stjórnar og hluthafa Flugstoða ohf.

Við höfum endurskoðað meðfylgjandi samstæðuársreikning Flugstoða ohf. fyrir árið 2008. Ársreikningurinn hefur að geyma skýrslu stjórnar, rekstrarreikning, efnahagsreikning, sjóðstreymisýfirlit og upplýsingar um helstu reikningskilaaðferðir og aðrar skýringar.

Ábyrgð stjórnenda á ársreikningnum

Stjórnendur eru ábyrgir fyrir gerð og glöggri framsetningu ársreikningsins í samræmi við lög um ársreikninga. Ábyrgðin felur í sér að skipuleggja, innleiða og viðhalda innra eftirliti sem varðar gerð og glögga framsetningu ársreiknings sem er í meginatriðum án verulegra annmarka, hvort sem er vegna sviksemi eða mistaka. Ábyrgð stjórnenda nær einnig til þess að beitt sé viðeigandi reikningskilaaðferðum og mati miðað við aðstæður.

Ábyrgð endurskoðenda

Ábyrgð okkar felst í því álit sem við látum í ljós á ársreikningnum á grundvelli endurskoðunarinnar. Endurskoðað var í samræmi við lög um ársreikninga. Samkvæmt þeim ber okkur að fara eftir settum siðareglum og skipuleggja og haga endurskoðuninni þannig að nægjanleg víska fáist um að ársreikningurinn sé án verulegra annmarka.

Endurskoðun felur í sér aðgerðir til staðfestingar á fjárhæðum og öðrum upplýsingum í ársreikningnum. Val endurskoðunaraðgerða byggist á faglegu mati endurskoðandans, þar með talið á þeirri hættu að verulegir annmarkar séu á ársreikningnum, hvort sem er vegna sviksemi eða mistaka. Við áhættumatið er tekið tillit til þess innra eftirlits sem varðar gerð og glögga framsetningu ársreiknings, til þess að skipuleggja viðeigandi endurskoðunaraðgerðir, en ekki til þess að gefa álit á virkni innra eftirlits félagsins. Endurskoðun felur einnig í sér mat á reikningskilaaðferðum og matsaðferðum sem stjórnendur nota við gerð ársreikningsins, sem og mat á framsetningu hans í heild.

Við teljum að við endurskoðunina höfum við aflað nægilegra og viðeigandi gagna til að byggja álit okkar á.

Álit

Það er álit okkar að samstæðuársreikningurinn gefi glögga mynd af afkomu samstæðunnar á árinu 2008, fjárhagsstöðu hennar 31. desember 2008 og breytingu á handbæru fé á árinu 2008, í samræmi við lög um ársreikninga.

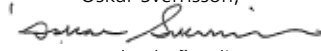
Ríkisendurskoðun, 18. maí 2009

Sveinn Arason

ríkisendurskoðandi

Óskar Sverrisson,

endurskoðandi

Rekstrarreikningur 2008 - samstæða

		2008	2007
Rekstrartekjur			
	<i>Skýring</i>		
Þjónustusamningur vegna reksturs	1	1.332.273.000	1.196.300.000
Þjónustusamningur vegna framkvæmda	2	28.000.000	28.000.000
Tekjur vegna alþjóðaflugþjónustu	3	2.297.307.800	1.835.618.392
Aðrar rekstrartekjur	4	856.593.084	698.967.807
Hagnaður af sölu varanlegra rekstrarfjármuna		0	487.050.693
		4.514.173.884	4.245.936.892
Rekstrargjöld			
Laun og launatengd gjöld	5	2.460.151.745	2.258.738.919
Annar rekstrarkostnaður		1.720.830.799	1.296.052.994
		4.180.982.544	3.554.791.913
		Rekstrarhagnaður fyrir afskriftir	333.191.340
			691.144.979
Afskriftir	8	351.753.479	317.955.170
		4.532.736.023	3.872.747.083
		(Rekstartap), rekstrarhagnaður	(18.562.139)
			373.189.809
Fjármunatekjur og (fjármagnsgjöld)			
Fjármunatekjur og fjármagnsgjöld	6	485.492.716	119.778.730
		Hagnaður fyrir tekjuskatt	466.930.577
			492.968.539
Tekjuskattur	12	(50.254.155)	(84.466.128)
		Hagnaður fyrir áhrif minnihluta	416.676.422
			408.502.411
Hlutdeild minnihluta			
Hlutdeild minnihluta		4.242.452	4.725.281
		Hagnaður ársins 10	420.918.874
			413.227.692

Efnahagsreikningur - samstæða

Eignir

		2008	2007
Fastafjármunir	<i>Skýring</i>		
Óefnislegar eignir	7	163.918.935	151.689.321
Fasteignir	8	622.022.124	624.225.168
Aðrir varanlegir rekstrarfjármunir	8	1.633.596.387	1.330.704.715
Skuldabréfaeign og langtímakröfur	9	831.093.310	155.013.499
Fastafjármunir samtals		3.250.630.756	2.261.632.703

Veltufjármunir

Birgðir		19.728.871	20.039.666
Viðskiptakröfur		524.286.816	533.286.337
Næsta árs afborgun skuldabréfaeignar og langtímakrafna	9	12.291.116	11.190.533
Krafa vegna sölu á fastafjármunum		104.753.507	101.651.302
Aðrar skammtímakröfur		117.843.065	44.802.061
Handbært fé		887.651.557	1.470.050.501
Veltufjármunir samtals		1.666.554.932	2.181.020.400

Eignir samtals   **4.917.185.688**   **4.442.653.103**

31. desember 2008 - samstæða

Eigið fé og skuldir

		2008	2007
Eigið fé	<i>Skýring</i>		
Hlutfé		1.579.063.362	1.579.063.362
Lögbundinn varasjóður		83.000.000	41.000.000
Óráðstafað eigið fé		658.223.947	279.305.073
		2.320.287.309	1.899.368.435
Hlutdeild minnihluta		50.055.017	40.487.669
Eigið fé samtals 10		2.370.342.326	1.939.856.104

Skuldir

Langtímaskuldir

Langtímalán	11	654.079.478	460.071.453
Tekjuskattsskuldbinding	12	111.010.049	84.917.318
Langtímaskuldir samtals		765.089.527	544.988.771

Skammtímaskuldir

Skuldir við lánastofnanir		13.915.524	103.971.131
Viðskiptaskuldir		970.137.981	523.814.576
Ríkissjóður	14	163.440.724	697.536.315
Næsta árs afborganir langtímalána	11	259.513.978	165.485.274
Skattar á hagnað ársins	12	24.161.425	13.046.379
Aðrar skammtímaskuldir		350.584.203	453.954.553
Skammtímaskuldir samtals		1.781.753.835	1.957.808.228
Skuldir samtals		2.546.843.362	2.502.796.999

Eigið fé og skuldir samtals **4.917.185.688** **4.442.653.103**

Sjóðstreymi 2008 - samstæða

	2008	2007
Handbært fé frá rekstri		
Hagnaður	420.918.874	413.227.692
Rekstrarliðir sem hafa ekki áhrif á fjárstreymi:		
Afskriftir	351.753.479	317.955.170
Breyting skattskuldbindingar	12 26.092.731	84.917.318
Söluhagnaður	(2.686.186)	(487.050.693)
Hlutdeild minnihluta í afkomu	(4.242.452)	(4.725.282)
Aðrir reiknaðir liðir	(302.706.150)	(160.714.120)
Hreint veltufé frá rekstri	489.130.296	163.610.085
Breytingar á rekstrartengdum eignum og skuldum:		
Birgðir, lækkun (hækkun)	310.795	(2.919.324)
Skammtímakröfur, (hækkun) lækkun	(28.687.830)	28.977.780
Skammtímaskuldir, hækkun	169.603.383	704.173.773
Breytingar á rekstrartengum eignum og skuldum	141.226.348	730.232.229
Handbært fé frá rekstri	630.356.644	893.842.314
Fjárfestingarhreyfingar		
Fjárfesting í rekstrarfjármunum	(502.563.461)	(255.326.969)
Eignfærður þróunarkostnaður	(61.773.135)	(85.521.892)
Sala eigna	4.050.366	292.930.572
Langtímakröfur	0	(116.060.175)
Fjárfestingarhreyfingar	(560.286.230)	(163.978.464)
Fjármögnunarhreyfingar		
Afborganir langtímalána	(201.076.408)	(107.083.432)
Skammtímalán	(90.055.607)	0
Ríkissjóður, breyting	(361.337.343)	(233.480.044)
Fjármögnunarhreyfingar	(652.469.358)	(340.563.476)
(Lækkun) hækkun á handbæru fé	(582.398.944)	389.300.374
Handbært fé í ársbyrjun	1.470.050.501	1.080.750.127
Handbært fé í árslok	887.651.557	1.470.050.501

Aðrar upplýsingar

Skýringar við sjóðstreymi

15

Skýringar

Upplýsingar um félagið

Flugstoðir ohf. er opinbert hlutafélag og er megin starfsemi félagsins fölginn í þjónustustarfsemi tengdri flutningum með flugi.

Flugstoðir ohf. er móðurfélag Flugfjarskipta ehf. og Tern Systems hf.

Reikningsskilaaðferðir

Grundvöllur reikningsskilanna

Ársreikningurinn er gerður í samræmi við lög um ársreikninga. Hann er í íslenskum krónum og byggir á kostnaðarverðsreikningsskilum.

Grundvöllur samstæðu

Ársreikningurinn nær til Flugstoða ohf. og dótturfélaga þess. Félag innan samstæðunnar eru auk Flugstoða ohf., Flugfjarskipti ehf. og Tern Systems hf. Kaup á dótturfélögum og sameiningar eru færð í samræmi við kaupáferð í samstæðunni. Allar eignir og skuldir sem skráðar eru í efnahagsreikningi keypta félagsins við kaup eða stofnað er til í tengslum við kaupin og óskráðar eignir og skuldir sem koma fram við mat einstakra liða í tengslum við kaupin, eru metin á gangvirði í samstæðunni.

Dótturfélög eru þau félag sem félagið fer með yfirráð í. Yfirráð eru til staðar þegar félagið á meirihluta atkvæða í öðru félagi eða fer með meirihluta atkvæða af einhverjum ástæðum, sbr. skilgreining í 2. gr. laga um ársreikninga. Ársreikningar dótturfélaga eru innfaldir í samstæðureikningi félagsins frá því að yfirráð nást og þar til þeim lýkur. Stöður milli samstæðufélaga, viðskipti og óinnleystur hagnaður sem myndast hefur af viðskiptum milli þeirra er felldur út í samstæðureikningnum.

Matsaðferðir

Stjórnendur þurfa að meta og taka sértækar ákvarðanir er varða mikilvæga liði ársreikningsins og vegna eðlis síns eru háðir mati hverju sinni. Matsaðferðirnar eiga sér stoð í góðri reikningsskilavenju. Raunveruleg verðmæti þeirra liða sem þannig eru metnir, geta við sölu eða aðra ráðstöfun, reynst önnur en niðurstaða samkvæmt matinu.

Verð- og gengistryggðar eignir og skuldir

Áfallinn gengismunur og verðbætur á höfuðstól eigna og skulda eru færðar í ársreikninginn.

Verðtryggðar eignir og skuldir eru færðar miðað við visitólur sem tóku gildi 1. janúar 2009. Eignir í erlendum gjaldmiðlum eru umreiknaðar í íslenskar krónur á síðasta skráða kaupgengi í árslok og skuldir í erlendum gjaldmiðlum í íslenskar krónur á síðasta skráða sölugengi í árslok. Gengismunur sem myndast er færður í rekstrarreikning.

Varanlegir rekstrarfjármunir

Varanlegir rekstrarfjármunir eru færðir til eignar á kostnaðarverði að frádregnum afskriftum. Endurbætur eru eignfærðar ef líklegt er að þær skili félaginu framtíðarhagnaði og hægt sé að meta kostnaðinn á áreiðanlegan hátt. Allur viðhaldskostnaður er gjaldfærður í rekstrarreikning þegar til hans er stofnað. Afskriftir eru miðaðar við áætlaðan nýtingartíma einstakra varanlegra rekstrarfjármuna og reiknaðar sem fastur árlegur hundraðshluti af stofnverði, að frádregnu áætluðu hrakvirði, miðað við eignarhaldstíma á árinu.

Óefnislegar eignir

Viðskiptavild félagsins myndast við kaup á eignarhlutum þess í dótturfélögum. Hún er sá mismunur sem eftir stendur þegar frá kostnaði við kaupin hefur verið dregið frá gangvirði yfirtekinna eigna.

Óefnislegar eignir eru eignfærðar þróunarkostnaður, sem er aðallega launakostnaður. Óefnislegar eignir eru færðar á kostnaðarverði.

Viðskiptakröfur

Viðskiptakröfur eru færðar samkvæmt upphaflegu viðskiptaverði að teknu tilliti til gengisbreytinga og að frádreginni niðurfærslu sem gerð er til að mæta þeim kröfum sem kunna að tapast.

Birgðir

Birgðir eru færðar á kostnaðarverði eða dagverði, hvort sem lægra reynist.

Handbært fé

Til handbærs fjár í efnahagsreikningi og við gerð sjóðstremmis teljast sjóður og bankainnstæður.

Tekjur

Tekjur eru færðar þegar verulegar líkur eru á að fjárhagslegur ávinningur þeirra renni til fyrirtækisins og þegar hægt er að meta þær með áreiðanlegum hætti. Almennt er miðað við að þjónusta hafi verið innt af hendi.

Vaxtatekjur eru færðar í rekstrarreikning þegar þær falla til.

Tekjuskattur

Tekjuskattur vegna rekstrarársins hefur verið reiknaður og færður í ársreikninginn. Tekjuskatturinn samanstendur af tekjuskatti til greiðslu og frestuðum tekjuskatti.

Tekjuskattsskuldbinding félagsins er reiknuð og færð í ársreikninginn. Útreikningur hennar byggist á mismun efnahagsliða samkvæmt skattuppgjöri annars vegar og ársreikningi félagsins hins vegar. Mismunur sem þannig kemur fram stafar af því að álagning tekjuskatts er miðuð við aðrar forsendur en reikningskil félagsins.

1 - Þjónustusamningur vegna reksturs

Á grundvelli þjónustusamnings við Samgönguráðuneytið veita Flugstoðir flugleiðsögupjónustu í innanlandsloftrými, rekstur, viðhald og uppbyggingu flugvalla og lendingarstaða, rekstur Flugumferðaaskólans og útgáfu AIP handbókar.

Samningurinn er til tveggja ára og rennur út í árslok 2008. Gerður hefur verið samningur vegna ársins 2009 og er hann til eins árs.

2 - Þjónustusamningur vegna framkvæmda

Þjónustusamningur milli samgönguráðuneytis og Flugstoða ohf. (FST) tekur meðal annars til viðhalds og stofnframkvæmda vegna flugvalla. FST starfar með samgönguráði og leggur fyrir það tillögur um viðhaldsverkefni og stofnframkvæmdir sem FST telur nauðsynlegt að ráðist verði í hverju sinni vegna vinnu við samgönguáætlun. Þau verkefni sem falla undir þennan lið eru því samþykkt í samgönguáætlun. Greitt er til FST samkvæmt greiðsluáætlun sem tengist áætlaðri framvindu verkefna. Innifalið í þessum hluta þjónustusamningsins er stjórnunarþóknun vegna framkvæmda. Fyrir árið 2008 er fjárhæðin 28 m.kr. Á árinu 2008 var framkvæmt fyrir 1.579,8 m.kr.

3 - Tekjur vegna alþjóðaflugþjónustu

Á grundvelli þjónustusamningsvið Samgönguráðuneytið veita Flugstoðir flugleiðsögupjónustu innan íslenska flugupplýsingasvæðisins og hluta flugupplýsingasvæðis Grænlands og Færeyja í samræmi við skuldbindingar íslenska ríkisins gagnvart alþjóðasamningum. Um skuldbindingu þessa er í gildi svonefndur Joint Financing samningur sem gerður var árið 1956 á milli þrettán aðildarríkja ICAO en nú eru ríkin tuttugu og fjögur talsins. Samkvæmt framangreindum Joint Financing samningi er kostnaðarhlutdeild íslenska ríkisins 5% af heildarkostnaði. Sú kostnaðarhlutdeild er innifalin í rekstrarhluta þjónustusamningsins sbr. skýringu 1.

4 - Aðrar rekstrartekjur

Aðrar rekstrartekjur sundurliðast þannig:

	2008	2007
Lendingargjöld, vopnaleitargjald og stæðisgjöld	118.745.765	138.924.421
Tekjur vegna Kosovo verkefnis	330.644.933	265.996.109
Leigutekjur	66.536.852	61.166.364
ATS skólagjöld	97.749.589	67.244.735
Vinna vegna flugmálaáætlunar	67.156.013	19.610.551
Flugprófanir	39.235.895	2.187.930
Seld sérfræðipjónusta	43.332.484	78.009.750
Þjónustusamningur við Neyðarlínu	23.347.353	29.360.399
Aðrar tekjur	69.844.200	36.467.548
	856.593.084	698.967.807

5 - Starfsmannamál

Laun og launatengd gjöld greinast þannig:

	2008	2007
Laun	2.108.061.575	1.883.666.735
Launatengd gjöld	498.473.903	452.072.184
Eignfærður launakostnaður	(146.383.733)	(77.000.000)
	2.460.151.745	2.258.738.91

Að meðaltali störfuðu um 289 starfsmenn hjá samstæðunni á árinu m.v. heilsársstörf. Í árslok voru um 307 starfsmenn á launaskrá hjá samstæðunni, en heilsdagsstöðugildi voru um 286. Laun stjórnarmanna alls námu um 10,9 m.kr. á árinu. Laun forstjóra og 5 framkvæmdastjóra námu um 76,6 m.kr. á árinu.

6 - Fjármunatekjur og fjármagnsgjöld

Fjármunatekjur og (fjármagnsgjöld) greinast þannig:

	2008	2007
Vaxtatekjur og verðbætur	271.769.426	193.001.854
Vaxtagjöld og verðbætur	(60.457.436)	(81.262.472)
Gengismunur	274.180.726	8.039.348
Fjármunatekjur og fjármagnsgjöld samtals	485.492.716	119.778.730

7 - Óefnislegar eignir

Óefnislegar eignir greinast þannig:

Eignfærður þróunarkostnaður á árinu 2008 nam 62 m.kr. en áður höfðu 132 m.kr. verið eignfærðar. Í öllum tilvikum er um að ræða þróun á tölvuhugbúnaði. Bókhaldslega er byrjað að afskrifa óefnislegar eignir þegar þær eru hæfar til notkunar/tekjuöflunar.

Viðskiptavild í samstæðuefnahagsreikningi er yfirverð sem myndaðist vegna kaupa Flugstoða ohf. á nýju hlutafé í Flugkerfum hf. fyrir 180 m.kr. Yfirverðið er að fullu afskrifað á árinu.

	Viðskiptavild	Prúnarkostnaður	Samtals
Stofnverð 1/1	19.756.376	148.935.736	168.692.112
Afskrifað alls 1/1		(17.002.789)	(17.002.789)
Viðbót á árinu	13.809.800	61.773.135	75.582.935
Afskrifað á árinu	(33.566.176)	(29.787.147)	(63.353.323)
Bókfært verð 31/12	0	163.918.935	163.918.935
Stofnverð alls 31/12	33.566.176	210.708.871	244.275.047
Afskrifað alls 31/12	(33.566.176)	(46.789.936)	(80.356.112)
Bókfært verð 31/12	0	163.918.935	163.918.935

8 - Varanlegir rekstrarfjármunir

Varanlegir rekstrarfjármunir

greinast þannig:	Fasteignir og lóðir	Aðrar eignir	Samtals
Stofnverð 1/1	684.552.546	1.686.744.474	2.371.297.020
Afskrifað alls 1/1	(60.327.378)	(356.039.759)	(416.367.137)
Bókfært verð 1/1	624.225.168	1.330.704.715	1.954.929.883
Viðbót á árinu	44.292.340	546.154.327	590.446.667
Afskrifað á árinu	(46.495.384)	(241.898.475)	(288.393.859)
Selt og niðurlagt	0	(1.364.180)	(1.364.180)
Bókfært verð 31/12	622.022.124	1.633.596.387	2.255.618.511
Stofnverð alls 31/12	728.844.886	2.231.534.621	2.960.379.507
Afskrifað alls 31/12	(106.822.762)	(597.938.234)	(704.760.996)
Bókfært verð 31/12	622.022.124	1.633.596.387	2.255.618.511
Afskriftarhlutföll	2-5%	5-33,3%	

Sérgreindur afskriftaliður í rekstrarreikningi tekur bæði til afskrifta af varanlegum rekstrarfjármunum að fjárhæð 288,4 m.kr og óefnislegum eignum að fjárhæð 63,3 m.kr. eða samtals 351,7 m.kr. Fasteignamat fasteigna og lóða nam 1.235,6 m.kr. en vátryggingamat 1.496,6 m.kr.

9 - Skuldabréfaeign og langtíma kröfur

Skuldabréfaeign og langtíma kröfur greinast þannig:

Óinnleystur gengismunur vegna fastafjármuna	670.834.459
Skuldabréf vegna sölu á fasteign, NVT	135.357.661
Langtímakrafa, USD	37.192.306
Skuldabréfaeign samtals	172.549.967

Næsta árs afborgun	(12.291.116)
Skuldabréfaeign og langtíma kröfur samtals skv. efnahagsreikningi	831.093.310

Afborganir af skuldabréfaeign félagsins í árslok greinast þannig á næstu ár:

Afborganir 2009	12.291.116
Afborganir 2010	12.291.116
Afborganir 2011	12.291.116
Afborganir 2012	12.291.116
Afborganir 2013	12.291.116
Afborganir síðar	111.094.387
	172.549.967

Óinnleystur gengismunur vegna fastafjármuna er tilkomin vegna þess að samstæðan á kröfu á Alþjóðflugþjónustuna í USD vegna fjárfestinga sem lagt hefur verið í.

10 - Eigið fé

	Hlutfé	Lögbundinn varasjóður	Óráðstafað eigið fé	Samtals
Eigið fé 1/1	1.579.063.362	41.000.000	279.305.073	1.899.368.435
Hagnaður ársins			420.918.874	420.918.874
Lagt í lögb. varasjóð		42.000.000	(42.000.000)	
Eigið fé 31/12v	1.579.063.362	83.000.000	658.223.947	2.320.287.309

11 - Langtímaskuldir

Langtímaskuldir greinast þannig eftir gjaldmiðlum og verðtryggingu:

Langtímalán í erlendri mynt	913.593.456
Næsta árs afborganir	(259.513.978)
Langtímaskuldir samtals skv. efnahagsreikningi	654.079.477

Afborganir af langtímaskuldum samstæðunnar í árslok greinast þannig á næstu ár:

Afborganir 2009	
Afborganir 2010	259.513.978
Afborganir 2011	259.445.203
Afborganir 2012	180.567.758
Afborganir 2013	86.664.664
Afborganir síðar	61.185.522
	66.216.331
	913.593.456

12 - Tekjuskattsskuldbinding

Tekjuskattsskuldbinding samstæðunnar nam 111 m.kr. í lok ársins samkvæmt efnahagsreikningi. Breyting skuldbindingarinnar á árinu greinist þannig:

Tekjuskattsskuldbinding í ársbyrjun	84.917.318
Reiknaður tekjuskattur ársins	65.948.077
Lækkun vegna breytingar á tekjuskattshlutfalli	(15.693.921)
Tekjuskattur til greiðslu á næsta ári	(24.161.425)
Tekjuskattsskuldbinding í árslok	111.010.049

Tekjuskattsskuldbinding samstæðunnar skiptist þannig á eftirfarandi liði:

Varanlegir rekstrarfjármunir	126.806.266
Veltufjármunir, skammtímaskuldir	27.872.810
Óefnislegar eignir	92.640.783
Ólokinn verksamningur	1.860.000
Yfirfæranlegt skattalegt tap	(138.169.810)
Tekjuskattsskuldbinding í árslok	111.010.049

Ófarnað skattalegt tap samstæðunnar í árslok, sem heimilt er að flytja áfram samkvæmt skattalögum nemur 911,1 m.kr. Skattalegt tap nýtist til frádráttar hagnaði næstu tíu ár eftir að það myndast.

Yfirfæranlegt skattalegt tap í árslok er nýtanlegt sem hér segir:

Tap ársins 2004, nýtanlegt til ársloka 2014	25.671.523
Tap ársins 2006, nýtanlegt til ársloka 2016	66.262.497
Tap ársins 2007, nýtanlegt til ársloka 2017	401.157.415
Tap ársins 2008, nýtanlegt til ársloka 2018	418.031.012
	911.122.447

13 - Veðsetningar og ábyrgðarskuldbindingar

Ábyrgðir utan efnahags nema um 25,1 m.kr. Engin önnur veðbönd hvíla á eignum samstæðunnar.

14 - Skuld við ríkissjóð

Skuld Flugstoða við ríkissjóð í árslok greinist þannig:

Óframkvæmt af innborguðu framkvæmdafé 2008	130.247.879
Álagður flugvallaskattur; óinnheimt og/eða í vörslu FST	114.192.845
Vaxtakrafa ríkissjóðs 2007	30.000.000
Krafa vegna þjónustusamnings 2007 og 2008	(111.000.000)
Staða 31/12	163.440.724

15 - Sjóðstreymi

Almennar upplýsingar úr sjóðstreymi:

	2008	2007
Mótteknar vaxtatekjur	94.810.468	178.042.713
Greiddir vextir	(59.554.786)	(28.825.664)
Greiddir skattar	(13.399.928)	(11.742.724)